

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sanna Turja ja Milla Valkonen

Nuorten hyvinvoinnin haasteet

Koulukuraattorien näkökulmia

Opinnäytetyö
Kevät 2023
SOS20C Sosionomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Tekijät: Sanna Turja ja Milla Valkonen

Työn nimi alaotsikoineen: Nuorten hyvinvoinnin haasteet, koulukuraattorien näkökulmia

Ohjaaja: Aino Alaverdyan

Vuosi: 2023

Sivumäärä: 50

Liitteiden lukumäärä: 3

Tarkoituksenamme on opinnäytetyömme avulla selvittää tämänhetkisiä nuorten hyvinvoinnin haasteita ja tulevaisuudennäkymiä. Opinnäytetyön tavoitteena on saada nuorten kanssa työskentelevien kuraattoreiden kokemuksia ja näkökulmia nuorten hyvinvoinnista. Tutkimuksen saatua tietoa voidaan hyödyntää pohdittaessa kuraattorien merkitystä nuorten hyvinvointia ja tulevaisuutta ajatellen. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyönä Kauhavan kaupungin koulukuraattoreiden kanssa.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Aineisto on kerätty ryhmähaastatteluna. Ryhmähaastatteluun osallistui Kauhavan viisi koulukuraattoria. Haastatteluun nostimme teemoja, jotka olivat nousseet esille teoriaa kirjoittaessa. Rakensimme haastattelun eri teemoiksi, joiden mukaan haastattelu eteni. Haastattelun teemat olivat nuorten hyvinvointi, nuorten tulevaisuuden näkymät, ennaltaehkäisevä sosiaalityö koulussa, moniammatillinen yhteistyö ja koulusosiaalityön tulevaisuuden näkymät. Tutkimuksen tuloksien analysoinnissa käytimme sisällönanalyysia ja teemoittelua.

Tutkimustulokset osoittavat, että koulukuraattorityö koetaan tarpeellisena palveluna nuorten hyvinvointia ajatellen. Lisäksi kuraattorityö nähdään tulevaisuudessa kasvavana peruspalveluna. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että nuoren kokonaisvaltainen hyvinvointi on hyvin vaihtelevaa ja siihen vaikuttavat moninaiset asiat. Erityisesti kantavana teemana nousi tutkimuksissa esille mielenterveydelliset haasteet.

Tutkimustulokset antavat suuntaa sille, että tasavertaisiin ja ennaltaehkäiseviin lastensuojelun peruspalveluihin tulee jatkossa panostaa ja kiinnittää huomiota. Tarpeena olisi jatkossa selvittää miten koulukuraattoreiden lisääminen vaikuttaa lasten ja nuorten hyvinvointiin ja onko koulukuraattoripalvelut tasavertaiset kaikille lapsille ja nuorille.

¹ Asiasanat: nuoruus, hyvinvointi, koulukuraattori

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Social services

Authors: Sanna Turja and Milla Valkonen

Title of thesis: The challenges of youth welfare, school curator`s perspectives

Supervisor: Aino Alaverdyan

Year: 2023

Number of pages: 50

Number of appendices: 3

The purpose of this thesis is to find out the challenges with young peoples` well-being and their sights on the future. We want to find out what is the role of school social work for promoting students` well-being. The aim of the thesis is to get the experience and perspectives of school social workers who are working with young people. We want to bring professionals` views on youth well-being to the front. The results can be used to promote the well-being of young people and to support professionals` in this work. This thesis was conducted in cooperation with the city of Kauhava.

The thesis was carried out using a qualitative research method. The material was collected throug thematic interviews involving five school social workers. The results of this study were analyzed using thematic content analysis.

The main results of this study show that young people benefit from the work of school social workers. School social work is percieved as a necessary well-being service for youg people. The results of this study indicate the importance of basic services for young people when we want to promote their well-being. The results of this study confirm that the well-being of young people is very variable and the issues that affect them are complicated. In particular mental health challenges came up as a key theme in the results.

The research result point to the fact that equal and preventive basic child protection services should be invested in and paid more attention to in the future. Further research would be necessary to find out how the increasing of school social workers affects the well-being of children and young people and whether school social work services are equal for all youth.

¹ Keywords: youth, well-being, school social worker

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo	6
1 JOHDANTO	7
2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT	8
2.1 Aiheen rajaus ja perustelut	8
2.2 Työn tarkoitus ja tavoite	9
2.3 Tutkimuksen yhteistyötaho	9
2.4 Aiemmat tutkimukset	10
3 NUORTEN HYVINVOINTI	13
3.1 Nuoruuden kehitys	13
3.2 Hyvinvoinnin määritelmä	14
3.3 Nuorten hyvinvoinnin haasteet	15
4 KOULUSOSIAALITYÖ NUORTEN HYVINVOINTIA EDISTÄMÄSSÄ	23
4.1 Ennaltaehkäisevä lastensuojelu	23
4.2 Koulukuraattorityön historiaa Suomessa	23
4.3 Koulukuraattorin työ osana oppilashuoltoa	25
4.4 Sosionomi koulukuraattorina	27
4.5 Kuraattorin työnkuvan moninaisuus	28
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	30
5.1 Kvalitatiivinen tutkimus	30
5.2 Teemahaastattelu	31
5.3 Ryhmähaastattelun toteutus	32
5.4 Tutkimusaineiston analysointi	33
5.5 Eettisyys ja luotettavuus	34
6 TULOKSET	36
6.1 Nuorten hyvinvoinnin haasteet ja taustatekijät	36
6.2 Koulusosiaalityön sisältö	43

7 JOHTOPÄÄTÖKSET	46
7.1 Nuorten hyvinvoinnin haasteet	46
7.2 Koulusosiaalityö nuorten hyvinvointia edistämässä	49
8 POHDINTA	50
LÄHTEET	53
LIITTEET	58

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo

Kuva 1. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskeluhuoltolain muuttamisesta.....	25
Kuvio 1. Hyvinvoinnin haasteiden tekijät.....	16
Kuvio 2. Oppilashuolto.....	27
Kuvio 3. Haastattelun teemat.....	32
Kuvio 4. Laadullisen tutkimuksen prosessi.....	34
Kuvio 5. Tulokset hyvinvointia haastavista tekijöistä.....	36

1 JOHDANTO

Terveyden ja hyvinvointilaitoksen koulukyselyn mukaan nuorilla ja lapsilla esiintyy erilaisia hyvinvoinnin haasteita (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL), 2021). Yleisimmät hyvinvoinnin haasteet liittyvät mielenterveyteen, osallisuuteen, elintapoihin sekä häirinnän tai väkivallan kokemuksiin. Erityisesti vuoden 2019 jälkeen mielenterveydelliset haasteet ovat lisääntyneet. Osasyynä voidaan pitää mielenterveydellisten haasteiden kehittyneempää havainnointikykyä. Mielenterveydellisissä haasteissa on nähtävissä sukupuolten välisiä eroja. Nuorten hyvinvoinnin haasteet ovat tällä hetkellä hyvin ajankohtaisia.

Nuorten hyvinvointi on hyvin merkityksellinen asia koskien koko meidän yhteiskuntaamme. Nuoret ovat meidän tulevaisuutemme. Nuorten tulevaisuuden signaaleihin tulee kiinnittää huomioita, jotta tulevaisuuden näkymiä voidaan muodostaa niiden mukaan. Suomessa yhä useampi nuori kokee ahdistuneisuutta ja masentuneisuuden oireita. Se miten hyvinvoinnin haasteet ilmenevät, näyttäytyy merkittävästi nuorten tulevaisuuteen. Tulevaisuuden näkymää ajatellen mielenterveydelliset haasteet saattavat vaikuttavaa aikuisuuteen.

Opinnäytetyön aihe valikoitui yhteisestä kiinnostuksen kohteesta nuorten hyvinvointia ja koulukuraattorin työtä kohtaan. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimusaineisto koostuu teemoista, joita lähdimme ryhmähaastattelun avulla tutkimaan. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia kuinka kuraattorit voivat olla tukemassa nuoria heidän hyvinvoinnin haasteiden äärellä ja millaisia hyvinvoinnin haasteita nuoret kokevat sekä kuinka ne näyttäytyvät kouluarjessa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada tietoa koulusosiaalityön merkityksestä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja saada kosketuspintaa nuorten arjessa läsnä olevilta aikuisilta. Nuorten kokemat hyvinvoinnin haasteet ovat laaja kokonaisuus, mutta halusimme tehdä tarkemman rajauksen koulusosiaalityön ympärille.

Opinnäytetyömme aihe on hyvin ajankohtainen. Koulukuraattorien työ on tällä hetkellä kahden ajankohtaisen muutoksen parissa. Koulukuraattorit ovat siirtyneet vuoden 2023 alussa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueeseen (Sote-uudistus, i.a.-c.). Hyvinvointialueen myötä tavoitteeksi on tullut yhteneväinen opiskeluhoito ja organisoituminen. Koulukuraattoreiden mitoitukseen liittyen on eduskunta hyväksynyt laki muutoksen koskien kuraattorien kelpoisuutta ja lisäksi lakiin koskien henkilöstömitoitusta (Eduskunta, 2021).

2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT

Tässä luvussa käymme läpi, miksi päädyimme tähän aihevalintaan, ja mikä on tutkimuksen tarkoitus ja tavoite. Esittelemme tutkimuskysymykset ja miksi päädyimme näihin tutkimuskysymyksiin. Tässä luvussa käymme myös läpi aikaisempia tutkimuksia, joita on tehty meidän opinnäytetyön aihealueen ympärillä.

2.1 Aiheen rajaaminen ja perustelut

Kun aloimme pohtia opinnäytetyötä, tavoitteena on löytää aluksi yhteinen mielenkiinnon kohde. Koulukuraattorien työ on yhteisenä mielenkiinnon kohteena. Sen kautta aloimme miettimään heidän työkuvaansa ja mitkä aiheet ovat tällä hetkellä ajankohtaisia ja meitä kiinnostavia. Esille nousivat nuoret ja huoli siitä, miten paljon nuoret kokevat tällä hetkellä haasteita omassa hyvinvoinnissaan. Meitä kiinnostaa se, kuinka nuoria voidaan tukea heidän hyvinvointinsa haasteissa ja miten nämä asiat näyttäytyvät koulukuraattorien silmin.

Kun mietitään opinnäytetyön aihepiiriä, alue on hyvin laaja. Itsessään jo hyvinvoinnin ulottuvuus on käsitteenä laaja ja sitä voi olla vaikea määritellä tarkasti. Se voi näyttäytyä monin eri tavoin. Nuorten hyvinvoinnin haasteista voidaan puhua usealla eri tasolla kuten yksilö, ryhmä ja yhteiskunnallisella tasolla. Maailma muuttuu nopeatempoisesti ja samalla myös nuorten maailma ja heidän maailmankuvansa. Meitä kiinnostaa kuinka hyvin nuoret pystytään huomiomaan hektisesti muuttuvassa maailmassa ja erilaisten päätösten edessä vai onko nuoret ryhmänä sellainen, joka jää herkästi huomioimatta. Mielenkiintoa aiheeseen lisää se, kuinka hyvin Suomen palvelujärjestelmä kykenee ja pystyy ottamaan huomioon nuoret ja heidän haasteensa. Toimiiko yhteistyö moniammatillisesti, jos nuori tarvitsee laajempaa tukea ja apua hyvinvointiinsa, vai tulee vastaan kenties laki tai palvelujärjestelmän kankeus.

Meitä kiinnostaa myös se, että onko nuorten helppo puhua omista haasteistaan tai onko siihen riittävästi mahdollisuuksia ja resursseja. Oppilaiden on erittäin tärkeää saada ympärille luotettavia aikuisia (Yle, 2020). Arvioiden mukaan Suomeen tarvittaisiin jopa satoja koulukuraattoreita lisää. Kuraattoreilla on koulumaailmassa hyvin tärkeä tehtävä olla edistämässä lasten ja nuorten oppimista, hyvinvointia, osallisuutta ja olla ehkäisemässä ongelmien syntymistä.

Usealla eri alalla kärsitään resurssipulasta. Meitä kiinnostaa onko Etelä-Pohjanmaan alueella pulaa resursseista ja miten se näyttäytyy nuorten hyvinvoinnissa. Onko oppilasmäärä luokissa sellainen, että tehokkaaseen ja yksilölliseen työskentelyyn on ylipäättään hyvät mahdollisuudet. Haluamme myös selvittää, kuinka tärkeänä koetaan työskentelyn kulmakivet nuorten ja lasten kanssa ja mitkä ne ovat. Mistä nuorten ja lasten haasteista on kysymys ja kuinka helppoa tai haastavaa niitä on käytännössä tunnistaa. Miten hyvinvoinnin haasteet näyttäytyvät nuorten elämässä sekä millä tavoin haasteet heijastuvat arkeen, kouluun sekä vapaa- aikaan.

2.2 Työn tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön sisältöön syvennyttään seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

1. Mitkä ovat nuorten tämänhetkiset hyvinvoinnin haasteet ja miten ne näyttäytyvät koulumaailmassa?
2. Mitkä ovat nuorten tulevaisuuden näkymät koulukuraattorien näkökulmasta?

Näiden kahden tutkimuskysymysten avulla tavoitteena on löytää tietoa ja ymmärrystä siihen, miten laajasta kokonaisuudesta puhutaan, kun kyseessä on nuorten hyvinvoinnin haasteet. Työssä käydään läpi hyvinvoinnin kokonaisuutta, nuoruuden kehitystä, hyvinvoinnin haasteiden moniulottuvuudesta ja koulukuraattorien työnkuvaa ja heidän asemaansa nuorten elämässä. Tutkimuksen aineiston tueksi käytetään haastattelun tuloksia. Haastattelu toteutetaan ryhmähaastatteluna, jonka eteneminen tapahtuu teemoittain. Haastattelun toteutus antaa mahdollisuuden vapaa- muotoiseen keskusteluun ja tarkentaviin kysymyksiin.

2.3 Tutkimuksen yhteistyötaho

Pohdimme toteuttamistapaa, miten haluamme toteuttaa tiedon keruun. Halusimme pitää työn selkeänä ja siksi päädyimme yhden kaupungin alueen ja koulutoimen kuraattoreiden haastatteluun. Kauhavan kaupungin alueella toimivat viisi koulukuraattoria osallistuvat ryhmähaastatteluun. Koulukuraattori on saatavilla esikoulusta lukioon saakka (Kauhava, i.a.).

Suomessa on valmisteltu yhtä historian huomattavinta sote-uudistusta (Sote-uudistus, 2022). Tämä uudistus astui voimaan vuoden 2023 vaihtuessa. Aikaisemmin kunnat ja kuntayhtymät

olivat velvollisia järjestämään sosiaali- ja terveyshuollon sekä pelastustoimen palvelut. Nyt vuodesta 2023 alkaen järjestämisvastuu on siirtynyt 21 hyvinvointialueelle. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueeseen kuuluu liittymisen myötä yhteensä 18 pitäjää. Uudistuksen tarkoitus on tuottaa aikaisempaa parempaa palvelua.

Maakunnallinen opiskeluhoito kuuluu tiiviisti kasvatus- ja opetustehtäviin koulussa (Sote-uudistus, Etelä-Pohjanmaa, 2022). Hyvinvointialueen tulevaisuuden sote-keskuksen hanke ottaa huomioon koulukuraattoreiden ja koulupsykologien siirtymisen kaupungilta hyvinvointialueeseen. Tämä luo yhtenäisen tavan opiskeluhoitoon ja organisoitumiseen. Tavoitteena on yhtenäistää toimintamalli maakunnallisessa opiskeluhoitossa Etelä-Pohjanmaalla. Hallintoalojen toimivuus opiskeluhoollon toimintamallien sekä yhteistyökäytäntöjen välinen sujuvuus. Opiskeluhoollon palveluiden piiriin pääseminen tasavertaisesti jokaisesta kunnasta.

Tulevaisuuden sote-keskus on tehnyt Etelä-Pohjanmaan alueelle maakunnallisen hyvinvointisuunnitelman koskien nuoria ja lapsia (Sote-uudistus, i.a.-b.). Maakunnallisen hyvinvointisuunnitelman tarkoitus ja tavoite on olla yhdistämässä alueen lähestymistapoja nuorten ja lasten hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvointisuunnitelman taustalla on lastensuojelulaki 417/2007, 3 luku 12 §, joka velvoittaa hyvinvointisuunnitelman teon.

2.4 Aiemmat tutkimukset

Meidän opinnäytetyötämme sivuavaa tutkimusaineistoa on jonkin verran. Suomessa tiedostetaan se, kuinka tärkeää on pitää huolta lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Lasten ja nuorten hyvinvointia pyritään kartoittamaan toteuttamalla kouluterveyskyselyitä. Suomessa toteutetaan joka toinen vuosi kouluterveyskyselyitä ja niitä on alettu toteuttamaan vuodesta 1996 (THL, i.a.-a.). Kouluterveyskyselyiden tarkoituksena on tuottaa kattavasti tietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja koulunkäynnistä. Kyselyiden tarkoitus on tuottaa tietoa koko koulun hyvinvoinnista ja opiskeluhoollosta. Valtakunnallisesti tietoja hyödynnetään muun muassa lakien arviointia tehtäessä.

Eveliina Karhu ja Karoliina Lähteenmäki (2021) ovat tehneet opinnäytetyön ”Ennen oli selkeempää, nyt on kaikki sellaista puuroa” nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä nuorten huolista ja haasteista. Opinnäytetyön teemoina nousi esiin laajasti nuorten haasteet ja huolet sekä niiden ilmeneminen ammattilaisten näkökulmasta. Opinnäytetyössä käydään läpi myös sitä, kuinka huolet nostetaan esiin ja kuinka niihin voidaan puuttua.

Omassa opinnäytetyössämme nousi samoja teemoja esille, koskien nuorten hyvinvoinnin haasteita. Halusimme itse tarkemmin kohdentaa opinnäytetyömme tutkimuksen yhteen ammattiryhmään eli koulukuraattoreihin.

Elina Kulmala (2021) on tehnyt opinnäytetyön koulukuraattorin kohtaamisosaaminen yläasteella ja toisella asteella. Opinnäytetyössä syvennytään koulukuraattorin työympäristöön käyden sen laajasti läpi. Opinnäytetyössä nousee myös selvästi ilmi asiat, joita kuraattori kohtaa nuorten kanssa työskennellessä. Opinnäytetyössä korostuu myös se, mitkä taidot koetaan tärkeinä kohtaamisessa. Opinnäytetyössä on sama ammattiryhmä kuin meidänkin opinnäytetyössämme. Opinnäytetyömme teemat ovat erottava tekijä. Tässä teema on koulukuraattoreiden kohtaamisosaamisessa ja meidän teemamme painottuu nuorten hyvinvoinnin haasteisiin ja koulukuraattoreiden näkemyksiin hyvinvointia ajatellen.

Sini Latva-Mäenpää (2017) on tehnyt opinnäytetyön sosionomit koulukuraattoreina. Opinnäytetyössä perehdytään sosionomi (AMK) koulutuksen antamiin valmiuksiin koulukuraattorina toimimiseen. Tutkimuksessa selvitetään sosionomi (AMK) koulutuksen kehitystarpeita kuraattorityössä toimimisen tukemiseksi. Opinnäytetyö nosti esille sosionomin yhden työkentän osana kouluyhteisöä.

Hanna Heikkilä ja Saara Välimaa (2020) ovat tehneet opinnäytetyön yhdeksäsluokkalaisten näkemyksistä koulukuraattorin työstä. Opinnäytetyössä kartoitetaan tietoisuutta koulukuraattorin työstä sekä heidän omista toiveistaan koulunsa kuraattoreille. Opinnäytetyössä ilmenee kehitettävänä kohteina vastaanottoajan saamisen pituudessa ja kynnyksettömän palvelun edistämisessä. Opinnäytetyössä kohderyhmä on valittu yksilökohtaisesti nuorten näkökulmasta. Me halusimme omassa opinnäytetyössämme laajemman otannan koulukuraattoreiden näkemyksestä koskien nuoria ja heidän hyvinvointiaan.

Kirsi Holma (2020) on tehnyt ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ennaltaehkäisevästä koulukuraattorityöstä osana oppilas- ja opiskelijahuoltoa. Tutkimuksessa kartoitetaan, millaista ennaltaehkäisevää koulukuraattorityötä tällä hetkellä tehdään ja millaista työtä halutaan tehdä. Opinnäytetyössä tarkastellaan mitkä tekijät mahdollistavat ja estävät koulukuraattoreiden ennaltaehkäisevän työn. Tutkimustuloksissa ilmenee koulukuraattoreiden työajan kuluvan pääosin korjaaviin ja akuuttien tilanteiden selvittämiseen, aikaa ei jää riittävästi ennaltaehkäisevän työn suunnitteluun ja toteuttamiseen. Lisäksi oppilaiden palveluiden saamisessa oikea-aikaisesti on haasteita sekä rakenteellisten ongelmien, kuten oikeanlaisten

tilojen saamisessa on puutteita. Ennaltaehkäisevän koulukuraattorityön merkitys ja ajankoh-
taisuus osana nuorten hyvinvointia näkyy myös meidän opinnäytetyössämme. Tutkimuk-
sessa nousi samoja huolenaiheita, jotka tukivat opinnäytetyömme aiheen rajauksessa.

3 NUORTEN HYVINVOINTI

Tässä luvussa avataan teoriaa nuoruuden kehityksen vaiheista. Lisäksi määrittelemme mitä on hyvinvointi ja mistä hyvinvointi koostuu. Luvussa käymme myös läpi nuorten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat perhesuhteet, koulu-uupumus, kiusaaminen, päihteet, koulupoissaolot ja itsetunto (kuvio 1).

3.1 Nuoruuden kehitys

Nuorisolaissa määritellään nuori alle 29-vuotiaaksi (Nuorisolaki 1285/2016,1 luku 3 §). Siirtymävaihetta lapsuudesta aikuisuuteen kuvaillaan nuoruusikänä, monet vaiheet vievät nuoren kehityssuuntaa eteenpäin ja vaikuttavat niin lähimpien ihmisten odotuksiin kuin yhteiskunnan rakenteisiin (Nurmi ym., 2014, s. 142). Nuori ohjaa itse omaa kehitystään, eikä ole ainoastaan henkilökohtaisen fyysisen kasvunsa ja sosiaalisten vaikutusten armoilla. Nuori antaa reitin elämälleen omilla valinnoillaan liittyen kaveripiiriin, koulutyöhön, koulutukseen ja myöhemmin tärkeän ihmissuhteen valintaan. Kaikki ei ole jokaisen saavutettavissa, mutta useat asiat ovat mahdollisia. Valinnat nuoruusiässä luovat pohjaa elämänpolulle, jota nuoruuden ajan jälkeen aikuisena elää. Ajankohtainen tutkimustieto osoittaa nuoren kokevan kehityksen olevan jatkuvaa ja vaihteista, toisin kuin aikaisemmin pidettiin nuoruutta kriisien aikana. Nuorisokulttuuriin liittyvät uudet tavat ja toiminnot voivat näyttytyä vanhemmille pelottavana ja jännittävänä asiana, sillä vanhempien voi olla haastavaa pysyä uusiutuvien tekijöiden tahdissa. Nuoruuden haavoittuvuuden vuoksi osalla nuorista kaikenlainen ongelmakäyttäytyminen on yleisluonteista. Osalla tämä ilmiö häviää aikuisuudessa, mutta ei muutu kaikilla.

Nuoruudessa tapahtuvia muutoksia voidaan määritellä eri kokonaisuuksin (Nurmi ym., 2006, s. 126–130). Nuoressa tapahtuu paljon fyysisiä muutoksia. Nuoruudessa myös ajattelutaito kehittyy ja muuttuu. Ajattelutaitojen kehittyminen tuo pohjaa sille, että nuori kykenee rakentamaan suurempaa maailmankuvaa. Kehityksen myötä nuoren tulevaisuuden ajattelutavat kokevat muutoksia. Nuori alkaa kiinnostumaan ja omaamaan suunnittelutaitoja ja alkaa teke- mään itsenäisemmin päätöksiä. Sosiaalinen elämä laajentuu ja sosiaalinen ja kulttuurinen lä- histö kokee muutoksia. Voidaan ajatella, että nuori viettää pääasiassa kahdessa eri ympäris- tössä aikaansa, perheen tai kavereidensa kanssa. Nuoruuden voidaan ajatella olevan myös aikaa, jolloin aletaan hiljalleen irrottautumaan omista huoltajistaan tai vanhemmistaan. Nuori alkaa ottamaan askeleita kohti itsenäisempää elämää.

Tämän hetken yhteiskunnassa nuoruuden selkeät rajat ovat epäselvempiä kuin aikaisemmin (Forss & Vatula-Pimiä, 2014, s. 106–107). Aikaisemmin nuoruuteen määritellyt tehtävät kuuluvat nykyään eri elämänvaiheisiin, näitä ovat esimerkiksi kouluttautuminen, valmistuminen ja perheen perustaminen. Enää ei voida ajatella niin selkeästi olevan nuoruuteen tai aikuisuuteen liittyviä asioita.

3.2 Hyvinvoinnin määritelmä

Allardt (1976, s. 9–10) on määritellyt pohjoismaiseen tutkimukseen perustuvan hyvinvointikäsitteen kolmeen eri ulottuvuuteen: having, loving ja being. Having kuvaa elintason määritelmää fysiologisten tarpeiden kannalta, kuten ravinto, lämpö ja turvallisuus (mts. 32–33). Loving eli yhteisyyssuhteiden määritelmää kuvataan tarpeena saada olla sosiaalisessa kanssakäymisessä, kuten huolenpito ja rakkaus (mts. 42–43). Being eli itsensä toteuttamista määritellään vieraantumisen kannalta, ajatellen vastakohtaa ja negatiivista puolta (mts. 46).

Allardtin selvitys perustuu ihmisen tarpeiden täyttymiseen ja niiden tarpeiden tulisi täyttyä, jotta henkilö kokee voivansa hyvin (Forss & Vatula-Pimiä, 2014, s. 21–24). Elintason, yhteisyyssuhteisiin ja itsensä toteuttamiseen liittyvät tarpeet tulevat jatkuvasti esille, kun ihmisiltä kysytään millaiset asiat ovat tärkeitä oman hyvinvointinsa kannalta. Pohjoismainen hyvinvointivaltio merkinä sitoutumisesta ihmisen hyvään elämään ja tasa-arvoon. Universaali sosiaaliturva on julkinen palvelujärjestelmä ja jokaisen oikeus hyvinvointivaltiossa.

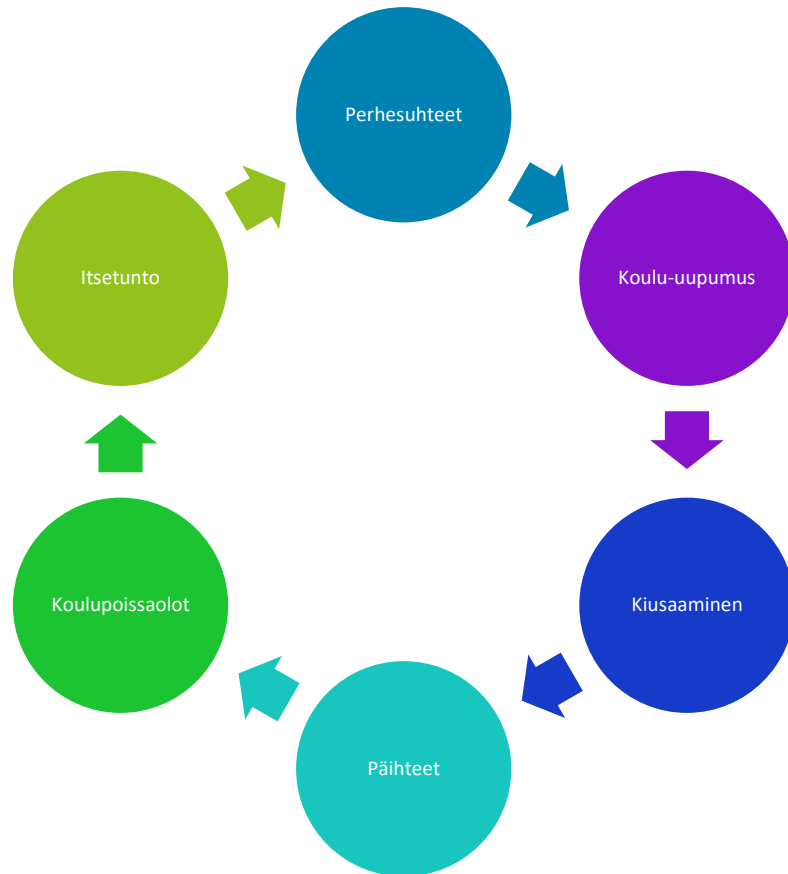
Onnellisuutta on tutkinut tutkija nimeltään Sonja Lyubomirsky (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 20). Tutkimuksen mukaan onnellisuuden kokemuksiin ja niiden syntyymiseen vaikuttaa kolme eri tekijää. Yksi onnellisuuteen vaikuttavista tekijöistä on geeniperimä. Toinen tekijä onnellisuuteen vaikuttavista tekijöistä on ympärillä olevat ihmiset. Tämä vaikutus on noin kymmenen prosenttia ihmisen onnellisuuteen. Kolmas tekijä ja tutkijan mukaan kaikkein merkittävin tekijä on se, että loppujen lopuksi onnellisuus on ihmisen omissa käsissä. Tutkijan mukaan tämä osuus on jopa 40 %. Tähän osuuteen vaikuttaa ihmisen oma toimiminen ja omat tavoitteet eli se mitä meidän päivittäiseen elämäämme kuuluu, mitkä ovat ajatuksemme ja tekomme.

3.3 Nuorten hyvinvoinnin haasteet

Lähtökohta sille miten ihminen voi aikuisena, alkaa jo hyvinkin varhaisessa vaiheessa, lapsuus- ja nuoruusvuosilla on suuri merkitys (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 20). On suuri todennäköisyys sille, että hyvinvoiva lapsi ja nuori on myös aikuisella iällä hyvinvoiva. Jos mietitään hyvinvoinnin vastakohtaa niin lapsuudessa ja nuoruudessa mielenterveydelliset haasteet voivat näkyä myös aikuisiälle.

Nuoruuteen voi liittyä haasteita ja haavoittuvuutta, ongelmat näkyvät usein pahoinvointina henkisesti tai häiriökäyttäytymisenä ulospäin (Nurmi ym., 2006, s. 150–153). Osalle nuorista ongelmat vähenevät vanhemmiten ja osalla vaikuttaa vielä aikuisiällä jatkuvana ja kasautuvana ongelmavyöhytinä. Tunneperäisiä ongelmia nuorilla kutsutaan sisäänpäin suuntautuviksi, tavallisimmat mielenterveyden haasteet ovat masennus ja ahdistuneisuus. Taustalla on geneettisiä tekijöitä, traumaattiset ja stressaavat elämäntapahtumat, perheen riitaisuus, ikätoverisuhteissa tapahtuva kiusaaminen sekä kulttuuriin ja yhteiskuntaan liittyviä tekijöitä. Käytöshäiriöitä, aggressiivisuutta ja rikollisuutta nuorilla kutsutaan ulkosuuntaiseksi ongelmakäyttäytymiseksi. Ongelmakäyttäytymisen kehityslinjaa voidaan kuvata kolmessa eri vaiheessa: aggressiivisuus ja kiusaaminen koulussa ja myöhemmin osallistuminen tappeluihin sekä väkivaltaisuus. Toinen kehityslinja alkaa näpistelyillä ja pienillä omaisuusrikoksilla, usein kehittyä vakavimmaksi vandalismiksi. Viimeinen kehityslinja alkaa näkyä tottelemattomuutena ja kehittyä auktoriteetti-ongelmaksi koulussa. Nuoren haasteet ja ongelmat näkyvät yleensä jo varhaisessa vaiheessa.

Nuoruuden haavoittuvuuden vuoksi osalla nuorista kaikenlainen ongelmakäyttäytyminen on yleisluonteista (Nurmi ym., 2014, s. 142). Osalla nuorista tämä ilmiö häviää aikuisuudessa, mutta kaikilla ei muutu tai häviä. Aikuisuuden ongelmakäyttäytymisen jatkuessa se aiheuttaa vakavia ongelmia, jolla on huonoja vaikutuksia rikollisuuteen kuin alkoholin käyttöönkin. Tästä syystä kehityspsykologian tutkituimpia aiheita ovat nuoruuden ongelmat.

Kuvio 1. Hyvinvoinnin haasteiden tekijät.

Perheen merkitys. Yhteiskunnan näkökulmasta perhe on tärkeä kokonaisuus, joka vaikuttaa läpi ihmiselämän (Hamarus ym., 2014, s. 21). Perhe määritelmänä tarkoittaa avo- tai avioliitossa olevia tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevia henkilöitä ja heidän lapsiaan (Tilastokeskus, i.a.). Suomessa perheiden määrän kerrotaan tutkimuksen mukaan vähentyneen vuonna 2021 (Tilastokeskus, 2022). Perheiden määrän kerrotaan pienentyneen 1675 perheellä. Perheistä uusioperheitä on huomattava prosenttiosuus. Lapsiperheistä uusioperheitä on noin joka kymmenes perhe.

Lapsi ja nuori joutuu joskus tahtomattaan keskelle aikuisten keskinäisiä haasteita. Yhä useampi aviopari hakee avioeroa, joka vaikuttaa suoranaisesti myös lapseen (Infofinland, 2022). Lapsella tulee olla oma kotiosoite ja huoltaja. Erossa on tärkeää huomioida lapsen oikeus nähdä kumpaakin vanhempaa. Lähtökohtaisesti vanhemmat keskenään sopivat huoltajuuteen, elatukseen ja asumiseen liittyvistä asioista, asioiden sovittua oman kunnan sosiaalitoimi vahvistaa sopimuksen. Joskus vanhemmat eivät keskenään pysty näistä asioista sopimaan,

jolloin tukea haetaan perheasioiden sovittelun kautta. Tärkeintä näissä asioissa on ensisijaisesti huolehtia lapsen edusta ja asemasta.

Perheissä tapahtuvat erot eivät kosketa vain perhettä ja yksilöä, sitä voidaan ajatella myös yhteiskunnallisesta näkökulmasta (Castrén ym., 2019, s. 341). Yhteiskunnan näkökulmasta ne vaikuttavat asumiseen, perheen toimeentuloon ja kasvatuksellisiin asioihin. Kulttuurin kautta ajatellen avioeroon liittyy monenlaisia merkityksiä, ne liittyvät esimerkiksi suhtautumiseen ja ymmärrykseen (mts. 344). Historiallisesta kulttuurin näkökulmasta suhtautuminen avioeroihin on muuttunut aikojen saatossa. Jos katsotaan 1900-luvulle, on tuolloin avioliiton loppuminen ollut varsin epätavallista. Siihen liittyi vahvasti yhteiskunnallinen ilmiö ja asema. Avioliittojen koettiin olevan elinikäisiä (mts. 347).

Perheen merkitystä ja hyvinvointia ei voida olla korostamatta lapsen ja nuoren hyvinvointia ajatellen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2017, s. 9) teettämän tutkimuksen mukaan perheen taloudellisilla olosuhteilla on merkitystä nuoren koettuun ja nähtyyn hyvinvointiin sekä terveyteen. Tutkimuksen yhteenvedossa käy ilmi, että perheessä koettu heikko taloustilanne näkyi monin eri tavoin nuorena. Nuori saattoi kokea oman terveydentilansa keskivertoa huonompana, nuori koki kiusaamista, ahdistuneisuutta, yksinäisyyttä, koulu-uupumusta tai muutoin voimakkaampia oirelujia. Kun nuorella on paljon hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä, on ymmärrettävää, että tuen tarve tällöin nousee monella eri osa-alueella.

Eriarvoisuus ja köyhyys aiheuttavat nuorille arjessaan huolia ja kasautuvia haasteita (Vingberg, 2022, s. 2–4). Lapsen ääni -kyselyyn vastanneet tuovat esiin millaista on elää tässä maailmantilanteessa lapsuuttaan ja nuoruuttaan. Kokemustiedon koetaan olevan merkittävää kuvaten lasten ja nuorten henkilökohtaisesta hyvinvoinnin kokemuksestaan. Kyselyssä ilmeni pienituloisten perheen lapsien kokevan useammin negatiivisia tunteita ja hyvinvoinnin vajeita verrattaessa hyvätuloisten perheiden lapsiin (mts. 33). Usealle eri elämänalueelle ulottuva eriarvoistuminen ei ole korjaantunut pienituloisten perheissä samoin kuin muilla, tulotaso on pysynyt ennallaan tai saattanut jopa huonontua hintojen nousujen vuoksi (mts. 19). Vähemmistöryhmiin ja monimuotoisiin perheisiin kuuluvilla lapsilla saattaa olla tuen tarvetta haastavissa elämäntilanteissa, joita on huomioitava yhdenvertaisesti ja oikea-aikaisena tuen saamisena (mts. 33).

Koulu-uupumus. Kun mietitään koulussa käyvien hyvinvointia, voidaan tehdä jaottelua kahden osaan, koulunintoon ja koulu-uupumukseen (Salmela-Aro, 2018, s. 25–27). Koulu-

uupumuksen piirteitä ovat voivat olla asteittainen uupuminen, jolloin kouluasiat jäävät herkästi mielen päälle. Kouluun suhtautuminen voi olla negatiivista ja koululainen voi kokea koulun käymisen merkityksettömänä. Riittämättömyyden tunteet voivat näkyä koulumenestyksen laskuna ja myös omana kokemuksena siitä, ettei ole itse merkityksellinen eikä hyvä oppilas. Uupumus on tärkeää erottaa väsymyksestä, sillä uupumus ei mene nukkumalla ohitse. Koululaisen voimavarat voidaan ajatella koostuvan kouluun liittyvistä voimavaroista, omista henkilökohtaisista voimavaroista ja lisäksi koulusta tulleista vaatimuksista. Näillä kaikilla on merkitystä koululaisen hyvinvointiin. Kun näissä osa-alueissa ilmenee uupumusta, voi pitkällä aikavälillä seurauksena olla masentuneisuutta. Koulu-uupumuksen kokemuksilla on iso merkitys nuoren tulevaisuuteen, se voi heijastua nuoren tulevaisuuden opinnoissakin.

Mitkä asiat sitten voisivat ehkäistä koululaisen uupumiskokemuksia kouluun liittyen. Tärkeänä tekijänä nähdään ennaltaehkäisevä toiminta, jonka tarkoituksena olisi lisätä kouluinnostusta (Salmela-Aro, 2018, s. 27–28). Kouluinnostuksen nähdään levittävänä myönteistä ilmapiiriä myös koululaisen ja nuoren muuhunkin ympäristöön ja elämään. Kun koulussa koetaan innostumista, se voi näkyä innostuksena vapaa-ajalla esimerkiksi harrastuksiin hakeutumisena. Koulu-uupumuksen yksi merkittävämmistä tekijöistä olisi löytää tasapaino vaatimuksissa, mikä kohdentuu koululaiseen. Kun vaatimustaso on tasapainossa, saa koulua käyvä nuori innostuksen ja onnistumisen kokemuksia, joilla on myönteisiä vaikutuksia muihin oppilaisiin sekä nuoren omaan elämään.

Koulukiusaaminen. Suomen Perusopetuslaissa (628/1998) 7. luvun 29 §:ssä sanotaan, että opetukseen osallistuvan on oikeus saada turvallinen ympäristö. Lain mukaan myös opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt, jonka avulla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Kun mietitään nuorten hyvinvointia, koulukiusaaminen on yksi keskeisimmistä asioista, joka nousee ylös siitä puhuttaessa (Helminen, 2017, s. 93–94). Koulukiusaamista ilmenee jokaisella peruskoulun luokka-asteilla, siitäkin huolimatta, ettei suurin osa lapsista ja nuorista suvaitse kiusaamista. Koulukiusaamiseen merkitys tulisi ymmärtää paremmin ja sen ehkäisemiseen eteen tulisi tehdä entistä enemmän töitä, sillä koulukiusaamisen merkitys on iso ajattelun yksilön ja koko kouluyhteisön hyvinvointia.

Koululla on tärkeä rooli oppimisessä ja kehittämisessä, mutta sen tulisi olla myös paikka, missä lapsi ja nuori kokee olevansa turvassa, ystävien ja kavereiden seurassa.

Kun puhutaan kiusaamisesta, se voidaan ymmärtää hyvin monella eri tavoin (Hamarus, 2008 s. 12). Kun kiusaamiseen pyritään puuttumaan, on hyvin tärkeää tunnistaa ja tietää millaista kiusaaminen on. Kiusaamista voidaan määritellä pitkäaikaiseen, toistuvaan henkiseen, ruumiilliseen tai sosiaaliseen väkivaltaan. Tunnusmaisinta on, että kiusaaminen kiusaajien suunnalta kohdistuu yhteen kiusattuun henkilöön. Kiusaajalle riittää mikä tahansa eroava piirre kiusaamisen syyksi (Helminen, 2017, s. 94). Usein kiusaaja itse tuntee turvattomuutta ja myös kateuden tunteita kiusattua kohtaan. Se voi myös olla ymmärryksen puutetta erilaisuutta kohtaan.

Suomessa on puhuttu kauan koulukiusaamisesta (Sinkkonen, 2012 s. 188). Yleiseen tietouteen koulukiusaamisen vakava-asteisuus ja laaja-alaisuus on tullut Jokelan ja Kauhajoen tapatumien vuoksi. Yleisönosastoihin ja nettisivustoille kirjoittaneet henkilöt kertovat koulukiusaamisen johtavan pahimmassa tapauksessa vakaviin mielenterveyden häiriöihin. Ihmiset ovat kertoneet, että häikäilemätön ja vuosikausia kestänyt kiusaaminen on jättänyt heihin syvät arvet.

Stuart Twemlow ym. on tutkinut kiusaamista psykodynaamisesta näkökulmasta eli taustalla vaikuttavista tekijöistä koulukiusaamisessa (Sinkkonen, 2012, s.190–191). Usein kiinnitetään huomiota pelkästään kiusaaja-uhri-pareihin, eikä ilmiön monimuotoisuutta ymmärretä. Koulun ilmapiirin ja erityisesti sivustakatsojien merkitys kiusaamisessa on keskeisessä merkityksessä kiusanteon esiintymiselle ja sen saamille erilaisille muodoille. Tilanteissa ikävintä on, jos pelkästään uhri toimitetaan mielenterveyden avun piiriin ja muihin tekijöihin ei puututa lainkaan.

Ilman osallistuvaa yleisöä kiusaaminen ei jatkuisi, on huomioitavaa, että kiusaaminen jatkuu yleisön sallimissa rajoissa (Sinkkonen, 2012, s. 193–194). Sivustakatsojien empatiakyky on vajavaista, mutta ei automaattisesti puutu täysin. Kiusaajan osaan eläytytään, siten nuori kokee olevansa eheämpi saaden epämiellyttävät ja ikävät tunteet pois itsestään. Uhrin puolustamiseksi tarvitaan tukea ympäristöstä nuoren hauraan ja kehittyvän empatiakyvyn käyttämiseen ja soveltamiseen tilanteessa. Pelko ryhmän ulkopuolelle jäämisestä vaikeuttaa nuoren vaihtoehtoista päätöstä, joko kuulua kiusanteon enemmistöön tai puuttua kiusaamiseen tukeakseen uhria ja joutua itse kokemaan sama kohtalo uhrin kanssa. Nuori saattaa kokea tilanteen hyvin vaikeana ristiriitaisuuden vuoksi. Tutkimuksen mukaan tunnekyllämyydellä lapsuudessa ja varhaisnuoruudessa on suuri merkitys koulukiusaamisessa. Nuoren tunnekyllämyys selittää kiusaamista monipuolisemmin kuin ainoastaan käytöshäiriö.

Mannerheimin lastensuojeluliitto koordinoi koulujen tukioppilastoimintaa tukien ja kehittäen (MLL, 2023). Keskeisenä ajatuksena on sitouttaa nuoret osaksi kouluhyvinvointityötä, samalla nuoret saavat vastuuta ja kokemuksia toimijuudesta yhteisössään. Hiedanniemen ja Suomalaisen (2022) kirjoituksessa MLL:n tukioppilastoiminnan avulla ehkäistään kiusaamista koulussa. Vertaistuen ja vertaisvaikuttamisen avulla MLL:n tukioppilastoiminta pohjautuu oppilaiden keskuuteen luontevasti, tuoden käyttöön hyviä keinoja. Kansallisen koulutuksen arviointikeskus (KARVI) on arvioinut 2022 tukioppilastoiminnan hyödyistä, kun toiminta on systemaattista, tavoitteellista ja jatkuvaa osana koulun yhteisiä toimia kiusaamisen ehkäisemiseksi.

Kiusaaminen sosiaalisessa mediassa. Kiusaamiseen on tullut uudenlaisia piirteitä (Poliisi, 2021). Tämän uuden ilmiön vakavuus tulisi ymmärtää entistä tarkemmin ja syvemmin. Kiusaamista tapahtuu koko ajan enemmän sosiaalisessa mediassa eli somessa puhelimen ja eri viestintävälineiden kautta. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi kuvien levittelyä julkisuuteen tai viestejä, joissa haukutaan uhria. On tärkeää ymmärtää, kuinka vahingoittavaa tämä on henkilölle. On tärkeää saada ratkaistua kiusaamistapaukset eikä niitä tule vähätellä. Tämä tulisi tapahtua osallistujien, kodin ja koulun kesken. On tärkeää kuitenkin tiedostaa, että kiusaaminen voi saavuttaa jopa rikoksen määritelmän. Alaikäinen on myös vahingonkorvausvelvollinen.

Koululla on tärkeä rooli olla edistämässä turvallista kouluyhteisöä (Vanhempainliitto, 2020). Koulun tulisi olla paikka, jossa jokaisella on turvallista olla. Jokaisella koululla tulee olla oppilashuoltosuunnitelma, mikä sisältää suunnitelman siitä, miten koulussa oppilaita varjellaan kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta.

Päihteet. Päihteistä puhuessa tarkoitetaan alkoholia, tupakkaa, huumeita ja rahapelaamista (THL, i.a.-b). ESPAD-tutkimuksen mukaa nuorten tämänhetkinen alkoholinkäyttö ja tupakointi on vähentynyt (THL, 2020). Vuodesta 1999 vuoteen 2019 raittiiden nuorten osuus oli noussut 22 %. Tupakointi tutkimuksen mukaan on vähentynyt myös merkittävästi. Aikaisemmin ¼ tupakoi, kun nyt tulos on 7 % nuorista. Vastaavasti nuorten kokeilussa nousussa on kannabiksen käyttö viimeisen 24 vuoden aikana. Poikien nousu on 8 % ja vastaavasti tyttöjen 4 %. Tutkimuksen mukaan rahapelaaminen on vähentynyt sen jälkeen, kun pelaamisen ikäraja nostettiin. Rahapelaaminen esimerkiksi netissä pelattuna on säilynyt ennallaan.

Nuorten kokeilevat kaikkea ja kokeilevalla käyttäytymisellä on oma tarkoituksensa rajojen etsimisessä (Päihdelinkki, i.a.). Oman aseman ja käyttäytymisen määrittelemisen vaatii erilaisien asioiden kokeilemistä ja rajojen ylittämistä, jotta voi löytää omat rajansa. Kokeilemalla oppii ja rajojen kokeilu liittyy itsenäistymiskehitykseen nuoren elämässä. Päihteiden hankkiminen nykypäivänä on varsin helppoa. Alkoholi, tupakka, tietyt lääkkeet ja huumeet voivat riskeerata nuoren terveyttä. Siitä huolimatta päihteitä käytetään, koska ne tuottavat tietynlaista mielihyvää ja tyydytystä. Kaveriporukan jäsenten suhtautuminen asiaan vaikuttaa nuoren päätökseen. Valintaan vaikuttavat ryhmän paine ja toimintatavat. Nuoret pystyvät harvemmin taistella ryhmän enemmistöä vastaan ulkopuolelle jäämisen pelossa. Nuoren tulee oivaltaa päätösvallastaan ja vaikutuksista omiin valintoihin. Nuoret osaavat tehdä vastuullisia päätöksiä, myös ilman vanhempien läsnä ollessa antamaa tukea ja neuvontaa.

Päihteiden käyttö nuoruusiässä on erittäin haitallista (Nuortennetti, 2022). Nuoruudessa elimistö on vielä kehitysvaiheessa ja esimerkiksi hermosto ja aivot jatkavat kehittymistään. Tästä syystä päihteiden käyttö on erittäin haitallista, koska terveydelliset haitat ovat isompia verrattuna aikuisiin. Päihteiden käyttö voi tuoda riippuvuutta ja haittoja nuoren elämään merkittävästi esimerkiksi koulua ajatellen. Päihteiden käyttöä voidaan tarkastella eri tasojen mukaan (Oksanen, 2014, s. 32–33). Päihteiden käyttö voi olla kokeellisella tasolla, huvikäyttöä satunnaisesti, jatkuvaa käyttöä, vahingollista käyttöä ja viimeisenä tasona riippuvuutta.

Koulupoissaolot. Suomessa arvioidaan olevan noin 4000 yläkouluikäistä oppilasta, jotka eivät mene säännöllisesti kouluun (Talentia-lehti, 2020). Koulukäymättömyys raportin mukaan koulupoissaolojen määrä on lisääntynyt viime vuosina merkittävästi ja se koetaan huolestuttavana ilmiönä (Opetushallitus, 2020, s. 18–20). Syyt poissaoloille ovat moninaisia. Poissaolojen taustalla voi olla masennus ja ahdistuneisuus, koulun ulkopuoliset kiinnostuksen kohteet, erilaiset fyysiset oireilut, olosuhteet kotona, koulussa ilmenevät sosiaaliset ongelmat, opiskelijan asenne, opiskelun hankaluus koulussa, ongelmakäyttäytyminen ja yhteistyön vaikeus koulun henkilökunnan kanssa.

Pitkään jatkuneet koulupoissaolot ovat riski oppilaan kehitykselle (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2021). Jos poissaolot jatkuvat pitkään ne vaarantavat oppilaan koulunkäynnin ja lisäävät riskiä syrjäytymiselle. Kun poissaolot alkavat näkymään oppilaan koulun käynnissä on koulun velvollisuus puuttua tilanteeseen. (Opetushallitus, 2020, s.21–22). Toimenpiteitä koulupoissaolojen puuttumiseen on monia. Yleisin ja ensisijaisin toimenpide on yhteydenotto huoltajiin, luokanvalvojiin ja kuraattoriin. Myös monialaisen työryhmän perustaminen oppilaan

poissaolojen tueksi on yleinen toimenpide ja lastensuojeluilmoituksen tekeminen (mts. 21–22). Koululla tulee olla toimintamalli, miten tukea oppilasta, jolla on haasteita koulunkäynnissä ja poissaolojen määrä vaarantaa oppimisen (Opetushallitus, 2020, s. 24). Toiminta-voissa on koulu sekä kunta kohtaista vaihtelua, mutta yleisin malli kouluilla on portaittainen puuttumisen malli, jossa portaittainen puuttuminen liittyy poissaolotunteihin.

Suomessa tiedostetaan poissaoloihin liittyvät haasteet ja ymmärretään jokaisen koulupäivän tärkeys. Suomessa on valmisteilla valtakunnallinen sitouttava kouluyhteistyö toimintamalli, joka kohdentuu perusopetukseen (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2021). Mallin valmistelussa ovat mukana Karvi, Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä opetuksen järjestäjät. Mallia on kehitetty pilottihankkeiden avulla ympäri Suomea, jonka avulla mallia on voitu kehittää. 1.8.2023 alkaen perusopetuslakiin 26 § tehty muutos astuu voimaan, koskien sitouttavaa kouluyhteistyötä (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-b). Suomessa on laajennettu oppivelvollisuutta 2021 alkaen (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-a). Tämä tarkoittaa, että jokainen on oppivelvollinen 18 ikävuoteen asti tai aikaisemmin, jos on saanut jonkin ammattitutkinnon suoritettua. Tämän avulla pyritään varmistamaan se, että jokaisella on mahdollisuus toisen asteen koulutukseen.

Itsetunto. Hyvällä itsetunnolla on iso merkitys läpi elämän. Itsetunto on ihmisen tietoisuutta omasta arvostaan, kykyä luottaa itseensä ja nähdä oma elämä hyvänä ja tärkeänä (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2019). Itsetunnon merkitys näkyy lapsessa. Kun lapsella on hyvä itsetunto, lapsi uskaltaa kokeilla omia rajojaan ja luottaa siihen, että selviytyy. Vanhemmuudella on merkittävä rooli lapsen itsetunnon kehittämisessä. Vanhemman kiinnostus lasta kohtaan tukee lapsen kehittyvää itsetuntoa. Lapsi tulee kohdata tasa-arvoisesti. Lasta tulee kuunnella, ottaa lapsen tarpeet ja tunteet huomioon. Lapsen ja nuori kaipaa vanhemman huomiota ja tukea. Lapsen on tärkeää kuulla, että häntä rakastetaan ehdoitta omana itsenään.

4 KOULUSOSIAALITYÖ NUORTEN HYVINVOINTIA EDISTÄMÄSSÄ

Tässä luvussa avataan koulusosiaalityön merkitystä osana nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Koulusosiaalityöhön vaikuttavia tekijöitä ovat ennaltaehkäisevä lastensuojelu, koulukuraattorityön historia, oppilashuolto, sosionomi koulukuraattorina ja koulukuraattorin työnkuvan moninaisuus (kuvio 2).

4.1 Ennaltaehkäisevä lastensuojelu

Suomessa lasten oikeuksista määritellään laissa laajasti. Lait edellyttävät, että kaikessa Suomessa tapahtuvassa viranomaistoiminnassa on lasten etu ensisijainen. Lasten oikeuksista määritellään Suomen perustuslaissa (1999/731), Sosiaalihuoltolaissa (2014/1301), Euroopan ihmisoikeussopimuksessa (63/1999) ja YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa (60/1991) sekä Lastensuojelulaissa (2007/417). Suomen perustuslain mukaan jokainen ihminen on tasavertainen lain edessä (Suomen perustuslaki 1999/731, 1 luku 6 §). Jokainen ihminen tulee asettaa samanarvoiseen asemaan riippumatta taustatekijöistä. Jokainen lapsi on yksilö ja jokaista lasta tulee kohdella tasa-arvoisesti.

Lastensuojelulain tehtävänä on turvata lasta, jotta lapsi saa turvallisen paikan kasvaa sekä tasapainoisen ja monipuolisen kehityksen (Lastensuojelulaki 2007/417 1 luku 1 § 2 § 3a § mom.). Lapsien hyvinvoinnin vastuu on kuitenkin ensisijaisesti lapsen huoltajalla tai vanhemmalla. Viranomaisten tulee antaa ja tarjota tukea perheille tähän tehtävään jo varhaisessa vaiheessa ja, jos siinä huomataan puutteita, perhe tulee ohjata lastensuojelun pariin. Kuntien tehtävänä on tehdä ennaltaehkäisevää lastensuojelua, jonka tarkoituksena on edistää ja turvata lasten kasvu, kehitys ja hyvinvointi, sekä antaa tuki vanhemmuuteen. Ennaltaehkäisevään lastensuojeluun kuuluu myös koulussa tapahtuva opiskelu.

4.2 Koulukuraattorityön historiaa Suomessa

Suomessa koulukuraattorin työn historia ulottaa 1966-luvulle, jolloin Suomeen perustettiin ensimmäisiä virkoja (Kurki ym., 2006, s. 13–16). Työn syvimmat juuret perustuvat oppivelvollisuuteen. Koulunkäynnin siirryttyä pakolliseksi, nousi esiin merkittävä tarve. Lapset ja perheet tarvitsivat tukea, jotta lapset kävisivät heille velvoitettua koulua. Alun alkaen kuraattoreiden työnkuva oli useimmiten käytöshäiriöiden ratkaisemista ja työn luonnetta kuvasi hyvin korjaavatyö. Muutoksia kuitenkin haettiin ja vuonna 1974 kuraattoreiden virkoja lisättiin

merkittävästi. Tuolloin alettiin yleisesti ymmärtämään kuraattoreiden työn tarpeellisuus. Vuonna 1990 eduskunnassa määriteltiin laki, jonka mukaan kunnilla oli mahdollisuus saada kuraattorin työhön valtionosuutta. Lain puitteissa ei kuitenkaan asetettu kunnilla velvoitettu kuraattorien virkojen perustamiseen. Tähän haluttiin muutosta ja vuonna 2003 saatiin iso muutos perusopetuslakiin, jonka mukaan oppilaalla on oikeus saada koulukuraattoreiden apua ja palvelua maksuttomasti.

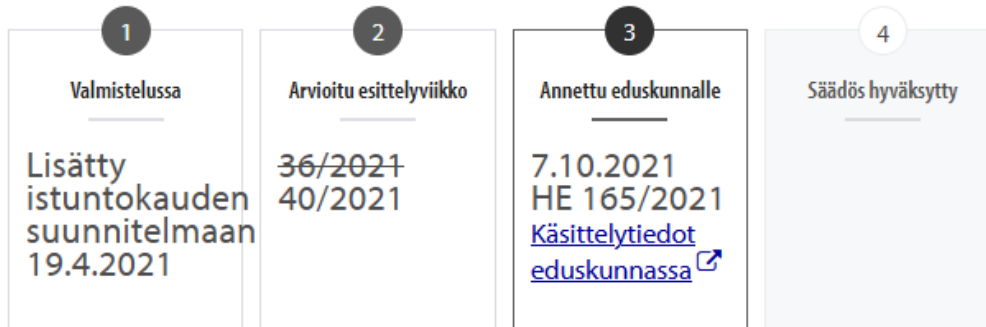
Suomessa nähdään koulukuraattoreiden työnkuvan merkitys ja se, että resurssien vähyyks haittaa merkittävästi työntekoa. Vuonna 2021 on tehty lakiluonnos, jonka tavoite on saada sitova henkilöstömitoitus oppilas- ja oppilashuollossa työskenteleville koulukuraattoreille ja psykologeille (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2021). Lakimuutoksen tarkoituksena olisi varmistaa riittävä ennaltaehkäisevä tuki, sekä oppilaan henkilökohtainen varhainen apu ja tuki. Tämä tarkoittaisi määrällisesti sitä, että perustuslain alaisessa opetuksessa olisi olla vähintään yksi kuraattori 670 oppilasta kohden.

Kuntaliitto on vastannut lausuntopyyntöön lakialoitetta koskien (Suomen kuntaliitto ry, 2021). Kuntaliitto tuo omat näkemyksensä asiaan koskien mitoituksen toteutusta. Esille nousee pohdinta ammattilaisten riittävydestä. Tähän liittyen lausunnossa esitettiin kelpoisuusvaatimukseen laajuutta. Kuntaliitto toi myös lausunnossaan esille sen, että palvelut tulee turvata myös pienemmille kouluille.

Tällä hetkellä lakiluonnosvaihe on, että eduskunta on hyväksynyt lakia koskevan muutoksen ja lisäyksen (Eduskunta, 2021). Muutos koskee kuraattorin kelpoisuutta ja lisäys kuraattori-palveluiden järjestämisestä. Päivämäärää lain astumisesta voimaan ei vielä ole nähtävissä (kuva 1).

Lainvalmistelu

HE laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Kuva 1. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskeluhuoltolain muuttamisesta (Valtioneuvosto, 2021).

4.3 Koulukuraattorin työ osana oppilashuoltoa

Suomessa oppilas- ja opiskelijahuollosta määrittelee laki (1287/2013). Tämä laki oikeuttaa opetuksessa olevan oppilaan oikeuden opiskeluhuoltoon. Opiskeluhuoltolaki velvoittaa myös oppilaitoksen tarjoamaan kuraattorin ja lisäksi myös psykologin palveluita (Oppilas- ja opetushuoltolaki 1287/2013, 1 luku 7 § mom.) Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki (1287/2013, 3 luku 15 §) määrittelee myös oppilaan oikeudesta kuraattoripalvelun saamisesta. Opiskelijan yhteydenoton jälkeen on opiskelijan saatava yksityinen tapaaminen viimeistään seitsemäntenä päivänä oppilaitoksen työpäivänä yhteydenotosta alkaen. Jos palveluntarve on akuutti, tapaaminen on järjestettävä samalle tai viimeistään seuraavalle työpäivälle.

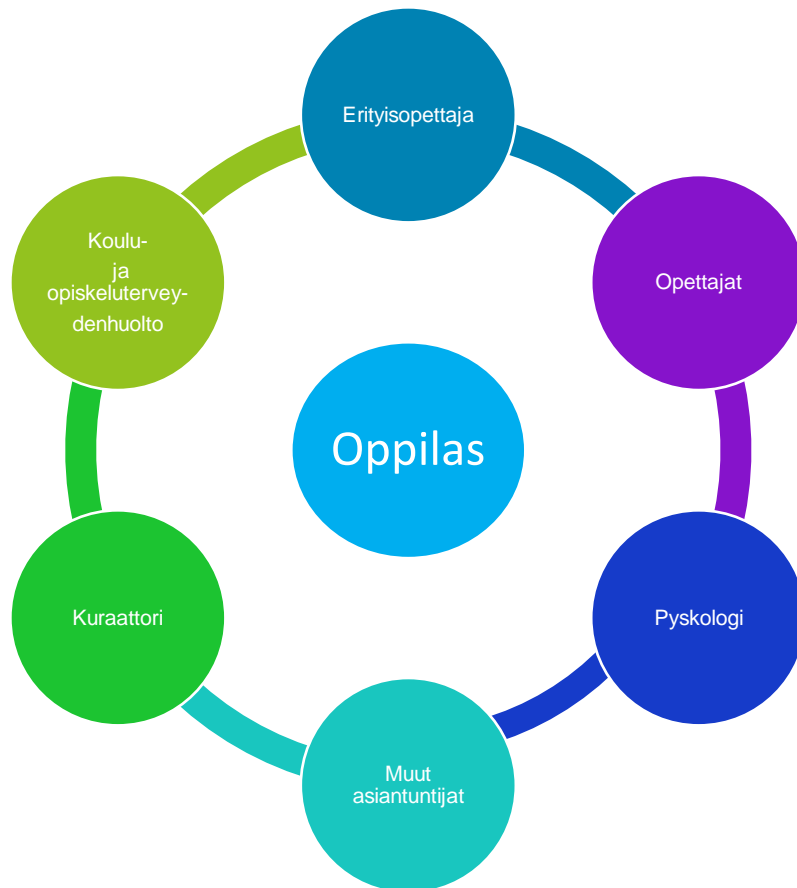
Koulukuraattorin työ on yksi osa opiskeluhuoltoa (THL, 2017, s. 5). Muita opiskelijahuoltoon liittyviä palveluita ovat kouluterveydenhoitaja, lääkäri, psykologi ja kuraattori. Opiskeluhuollon tehtävänä on edistää ja ylläpitää toimintaa kouluympäristössä. Ne liittyvät koululaisen oppimiseen, sosiaalisen hyvinvointiin ja fyysiseen terveyteen. Työ voi olla yksilöön kohdistuvaa tai koko kouluyhteisöön suuntautuvaa työtä. (kuvio 3.) Opiskeluhuollon perustana on lapsen oikeudet (Iivonen & Laitinen, 2019, s. 69). Opiskeluhuollon tarkoituksena on edistää terveyttä, oppimista, hyvinvointia ja turvallisuutta oppilaisissa. Yhteiskunnalta vaaditaan tahtotilaa ja voimavaroja opiskeluhuollon järjestämisessä ja toteuttamisessa. Oppilaiden osallisuutta ja

osallistumista itseään koskeviin tai yhteisön hyvinvointiin koskeviin asioihin vahvistetaan opiskeluhoitotyössä.

Kaikissa kouluissa ja myös toiseen asteen oppilaitoksessa tulee olla opiskeluhoitoryhmä (THL, 2021). Opiskeluhoitoryhmään kuuluu monialainen porukka. Siinä on mukana muun muassa opetushenkilöstä, vanhempia, koulu- ja terveydenhuollon asiantuntijoita sekä kuraattoripalveluiden tuottajia. Ryhmän tarkoituksena on parantaa ja toteuttaa opiskeluhoitoa kokonaisuudessaan sekä olla yhteisöllinen työryhmä.

Koululla on kokonaisuudessaan merkittävä rooli nuorten hyvinvoinnin edistämässä ja tukemisessa (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 21–22). Koko kouluyhteisön hyvinvoinnin merkitystä ei voi olla korostamatta. Kun henkilökunta voi hyvin, luo se mahdollisuuksia myös nuoren hyvinvoinnille. Koulussa toimivan yhteisön tulisi olla luotettava, toimiva ja tuloksellinen. Koulutyön tulisi perustua siihen ajatukseen, että kaikilla ihmisillä on mahdollisuuksia ja kaikissa on hyvää. Kaikkien nuorien on mahdollisuus kasvaa, kypsyä, kehittyä ja oppia uutta. On tärkeää, että kaikki kokisivat olevansa tärkeitä ja ainutlaatuisia omana itsenään. On hyvin tärkeää nähdä nuori kokonaisuutena, heikkouksien sijaan. Koulun luodessa perustaa oppilaille vahvuuksien ja myönteisten ajatusten kautta, voi koulunkäynti tuntua mielekkäämmältä. Tämä voi luoda lisää motivaatioita nuorelle.

Koulun merkitystä ei voi olla korostamatta oppilaiden hyvinvointia ajatellen. Oppimistavoitteiden lisäksi tulisi oppilaiden hyvinvointia arvioida myös tärkeänä osana koulutuksen päätavoitetta. (Parhiala, 2020, s. 13). Kouluyhteisön vaikutukset on huomattu vaikuttavan myöhempään elämään, tämä ilmiö on huomioitu opetussuunnitelmaa tehdessä. Opiskelijoiden kiinnostuksen, motivaation, ilon ja emotionaalisen hyvinvoinnin merkitys on huomioitu uudessa kansallisessa opetussuunnitelmassa.

Kuvio 2. Oppilashuolto.

4.4 Sosionomi koulukuraattorina

Sosionomi (AMK) koulutuksesta valmistuneiden ammatillista osaamista kuvataan kompetensseilla (SOAMK, i.a.). Kompetenssit ovat jaettu kuuteen eri osaan, jotka sisältävän ydinosaamiseen liittyviä seikkoja. Ydinosaamista ovat yhteiskunnallinen osaaminen ja kriittinen tarkastelu eri näkökulmista. Sosionomin työhön kuuluu vahva osaaminen asiakastyössä ja eettisesti toimiminen ovat tärkeitä sosiaalialalle kuuluvia ominaisuuksia. Sosionomin tulee hallita laajasti palvelujärjestelmäosaaminen ja kehittämis- ja johtamistyö (i.a.). Kompetenssit

ovat vahvasti tukena myös opinnäytetyömme aiheen perustelussa ja rajaamisessa, sillä sosionomin kompetenssit ovat merkityksellisiä ydinosaamisen alueita koulukuraattorin työssä.

Koulukuraattorin ammatillisesta osaamisesta määritellään laissa. Kuraattorin tulee täyttää lain määrittämät vaatimukset. Kuraattorin tulee täyttää vähintään (272/2005, 6 §) mukainen ammatillinen pätevyys eli sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto, joka on suuntautunut sosiaalialalle. Vastaavan kuraattorin (272/2005, 3 §) mukainen ammatillinen pätevyys.

4.5 Kuraattorin työnkuvan moninaisuus

Alusta alkaen yhteiskunnallinen tarve kasvattaa lapsista yhteiskuntakelpoisia kansalaisia on määrittänyt koulukuraattorityötä (Kurki ym., 2006, s. 20). Koulun perustehtävän täydentäminen on aina asetunut kuraattoreiden tehtäväksi. Koululait määrittävät kuraattorin työtä oppilaan kasvun tukemista ihmisyyteen ja vastuukykyisesti eettiseen yhteiskunnan jäsenyyteen.

Koulukuraattoreiden työnkuvaa voidaan määritellä lyhykäisyydessään niin, että koulukuraattorin tavoitteena on olla oppilaan tukena ja apuna. Tavallisimmin kuraattorin työ on yksilötyötä oppilaiden kanssa, siitähän huolimatta, että historiaa ajatellen koulukuraattorin työn tavoitteena on ollut ennaltaehkäisevä työ (Kurki ym., 2006, s. 21). Kuraattori työskentelee pääsääntöisesti motivoinnin puutteen omaavan oppilaan kanssa ja oppilaan, joka häiritsee muiden oppilaiden koulutyöskentelyä. Näiden taustalla on usein useita eri syitä ja niitä voi olla hankala erottaa toisistaan. Ongelmat ovat usein kasautuneita. Tausta syynä käytökselle voi olla oppilaan mielenterveyshäiriöt, päihteiden käyttö, kiusaaminen ja vaikeudet oppilaan oppimisessa. Uusia ilmiöitä ja haasteita on tullut myös puhelimen käyttöön liittyen.

Holman (2020, s. 44–45) tutkimuksen johtopäätösten mukaan voidaan todeta koulukuraattoreiden ajasta menevän korjaavaan työhön sekä akuuttien tilanteiden hoitamiseen suurin osa työajasta. Sen vuoksi koulukuraattoreilla ei jää riittävästi aikaa ennaltaehkäisevän työn suunnittelulle ja toteuttamiselle. Haasteita koulukuraattorin työnkuvan toteutukseen tuo se, että koulukuraattorin roolin koetaan yhä olevan monikäsitteinen (Kurki ym., 2006, s. 24). Epäselvyyttä tähän tuovat kovat odotukset, joita kuraattorin työkohtaa asetetaan. Myös resurssien vähyys tuo haasteita työnkuvan toteutukseen. Usein kuraattorit työskentelevät monella eri koululla. Koulujen välillä on usein eri käytäntöjä, jotka tuovat haasteita työskentelyyn.

Kuraattorien mielestä oppilaiden ongelmat ovat syventyneet ja vaikeutuneet ja kuraattorit kokevat perusongelmien kuitenkin pysyneen samana (Sipilä-Lähdekorpi, 2004, s. 7). Luvattomista poissaoloista koulussa ja oppilaiden häiriökäyttäytymisen takia kuraattorit työllistyvät eniten. Oppilaissa on näkyvässä aikuisen tarve. Kuraattorit kokevat omaavansa kaksoisidentiteetin, toimivansa sosiaalityöntekijänä sekä kasvattajana (mts. 8). Nyt jos koskaan on suotuisin aika toimia koulukuraattoreina kouluissa, sillä ammattilaisten tiedot ja taidot ovat parhaimmalla tasolla tällä hetkellä (Murphy, 2015, s. 284). Auttamistyölle annetaan suotuisat puitteet kouluissa oppilaille ja vanhemmille, joita koulukuraattorit yhdessä oppilaiden, vanhempien ja opettajien kanssa ovat etuoikeutettuja antamaan sekä kehittämään.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa avataan koko tutkimuksen toteuttamista. Tässä luvussa käymme läpi tarkemmin mitä laadullinen tutkimus tarkoittaa ja mitä se pitää sisällään. Lisäksi myös tutkimuksen eettistä puolta ja tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena ryhmähaastattelun muodossa viidelle Kauhavan kuraattorille. Ryhmähaastattelusta saatu haastatteluaineisto analysoitiin ja haastattelussa saatuja tuloksia käytettiin osana opinnäytetyötä.

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Tutkimuksessamme menetelmäksi olemme valinneet kvalitatiivisen tutkimuksen eli laadullisen tutkimuksen. Laadullista tutkimusta voidaan tehdä erilaisin menetelmin (Kananen, 2014, s. 64–65). Tutkimuksen tarkoitus on saada ongelmalle ratkaisu mahdollisimman totuudenmukaisesti ja vakuuttavasti. Jotta tällainen ratkaisu löydetään, tarvitaan tietoa. Tiedon saamiseen tarvitaan erilaisia tiedonkeruumenetelmiä. Olemassa olevaa aineistoa eli sekundääristä aineistoa voidaan hyödyntää sellaisenaan. Osa aineistoista kuitenkin kerätään itse. Aineisto, jota kerätään, on tietoa. Tiedolla avulla saadaan tutkimuskysymykseen ratkaisu. Aineistonkeruumenetelmiä on dokumentointi, havainnointi, haastattelut ja kyselyt. Tutkijan itse tulee päättää mitä menetelmää aikoo omassa tutkimuksessaan käyttää.

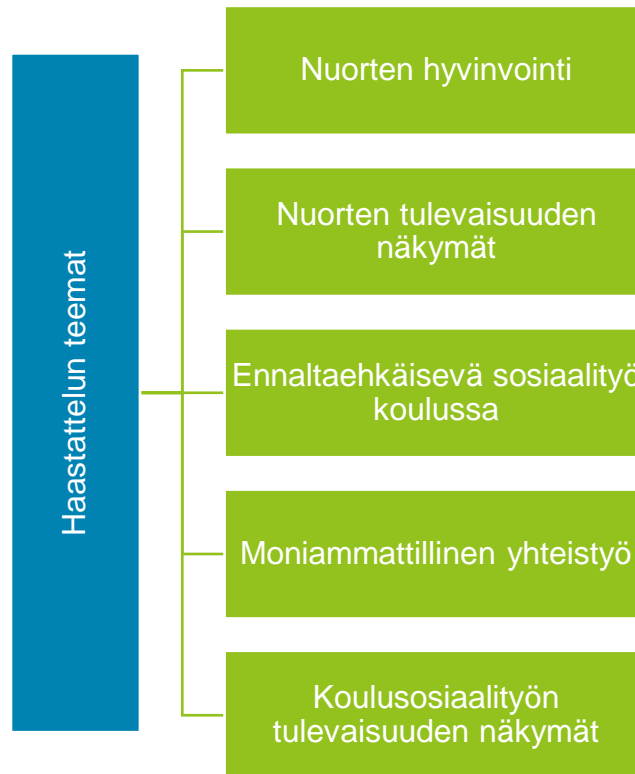
Toteutimme meidän opinnäytetyömme laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole tehdä yleistyksiä vaan siinä pyritään ymmärtämään erilaisia ilmiöitä syvemmin (Kananen, 2014, s. 20–21). Ilmiöitä tutkitaan, kuvaillaan ja pyritään ymmärtämään tarkemmin. Tutkimuksen tarkoituksena on tuoda uusi näkökulma ilmiön tarkasteluun. Siinä ei tutkita isoa joukkoa vaan tutkittava voi olla yksittäinen joukko. Laadullisessa tutkimuksessa ei käytetä lukuja tai tilastoja. Laadullisen tutkimuksen tuloksia ei voi yleistää, sillä tutkimus on kohdennettu vain pieneen ryhmään tai tutkimuskohteeseen. Laadullisen tutkimuksen pääpiirre ja kiinnostus on ihmisessä itsessään. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, miten ihmiset kokevat ja näkevät asioita. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan ja tutkittavan välille syntyy yhteys, koska usein tutkimus on haastattelu, teemahaastattelu tai tutkija voi havainnoida itse.

Strukturoitujen kysymysten käyttö on yleisempää määrällisessä tutkimuksessa (Kananen, 2014, s. 75). Niitä kuitenkin voidaan käyttää myös laadullisessa tutkimuksessa, kun tehdään

tutkittavan ilmiön taustatyötä. Strukturoiduilla kysymyksillä saadaan siis faktatietoa ja niiden vastausvaihtoehdot tunnetaan ennalta. Kysymykset voivat liittyä esim. ikään, ammattiin ja sukupuoleen. Näiden kysymysten käyttö on merkityksellistä, sillä niiden avulla ilmiöön voi päästä paremmin käsiksi. Esimerkiksi vastaajan iällä voi olla merkitystä siihen, miten hän suhtautuu tutkittavaan ilmiöön.

5.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelua on tarkoitus käyttää silloin, kun halutaan lisää tietoa ilmiöstä ja halutaan tarkemmin ymmärtää kohdetta (Kananen, 2014, s. 76). Teemahaastattelu voidaan jakaa kahteen osaan ”teema” ja ”haastattelu” eli kyseessä on teema, jonka pohjalta tehdään haastattelu. Tutkijalla on etukäteen jo jonkinlainen mielipide ja käsitys ilmiöstä, jonka mukaan hän voi tehdä haastattelun. Haastattelu ja keskustelu etenee haastateltavan ehdoilla. Haastattelun saamat tulokset analysoidaan ja sen jälkeen tehdään uusi haastattelu, jos ja kun se nähdään tarpeelliseksi. Tarkoituksena on, että haastattelun aikana tutkija oivaltaa ja ymmärtää ilmiötä paremmin. Sen myötä hän pystyy availemaan kysymyksiä ja sen myötä saamaan lisää tietoa uusilla kysymyksillä. Haastattelussa on hyvä käyttää runkoa, jonka pohjalta on hyvä edetä. Sen pitäisi sisältää koko tutkittava ilmiö. Haastattelussa voi käyttää erilaisia kysymyksiä. Avoimia kysymyksiä, jatkokysymyksiä, tarkentavia ja syventäviä kysymyksiä, yksityiskohtaisia kysymyksiä, hypoteettisia kysymyksiä, suljettuja kysymyksiä ja itsestään selviä kysymyksiä (mts. 76–80.). Haastattelun teemat on jaoteltu osiin (kuvio 3).

Kuvio 3. Haastattelujen teemat.

5.3 Ryhmähaastattelun toteutus

Tutkimuksen aineistonkeruu tapahtui ryhmähaastattelun muodossa. Laajemman keskustelun aikaansaamiseksi aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui ryhmähaastattelu yksilöhaastatteluiden sijaan. Aloimme kartoittamaan haastatteluun osallistujia itsenäisesti. Opinnäytetyön aiheen esittelyn jälkeen meihin pyydettiin ottamaan yhteyttä suostumuksesta ryhmähaastatteluun ja ilmoitimme alustavan aikataulun sekä hankimme tutkimusluvan. Lähetimme yhteyshenkilölle sähköpostitse välitettävän saatekirjeen (liite 2) ja haastattelurungon (liite 1).

Haastatteluun osallistui viisi Kauhavan kaupungin koulukuraattoria ja haastattelu suoritettiin yhtenäiskoululla paikan päällä. Kuraattorit osallistuivat haastatteluun anonyymisti ja osallistuminen oli vapaaehtoista. Ryhmähaastattelun tarkoitus oli olla mahdollisimman vapaamuotoinen ja keskusteleva. Koimme haastattelun onnistuvan oikein hyvin ja saimme hyvää materiaalia teemojen mukaisesti.

Ryhmähaastattelua ohjasi kysymysrunko, joka oli jaettu isompiin pääteemoihin. Pääteemoja oli kuusi ja niiden alla oli tarkentavia apukysymyksiä, jotka käytiin haastattelun edetessä läpi. Teemahaastattelun mukaisesti haastattelurunkoa noudatettiin suurpiirteisesti, ei sanatarkasti ja haastateltaville jaettiin haastattelurunko tueksi. Haastattelu nauhoitettiin nauhurilla ja puhelimen nauhurilla, jotta pystyimme keskittymään haastattelutilanteeseen. Haastattelun alussa kävimme läpi antamamme suostumuslomakkeen (Liite 3), johon pyysimme haastateltavien allekirjoitukset.

5.4 Tutkimusaineiston analysointi

Laadullinen tutkimus etenee muuten tutkimusprosessin mukaisesti, mutta sen eroavaisuuksia on tutkimusaineiston keruumetodit ja analysointi menetelmien vaihtelevuus (Kananen, 2014, s. 99). Tiedonkeräämisen jälkeen analysoidaan saatua tietoa, jonka jälkeen hankitaan taas uutta tietoa analysoitavaksi. Tämä voi toistua useaan kertaan niin kauan, että saadaan kattavaa ja luotettavaa tietoa ilmiöstä. Kun tutkimus etenee, siitä voidaan erotella selkeästi seuraavat vaiheet. Ensimmäinen vaihe on saadun aineiston käsittelyyn litterointi. Tämä tarkoittaa siis erilaisten tallenteiden esim. videon kirjoittamista kirjalliseen muotoon eli tiedostoon. Litterointi on hidas ja siten työläs vaihe. Litteroinnista on olemassa eritasoja, tarkimmissa niistä huomioidaan haastateltavan eleet ja äänenpainotukset. Litteroinnista seuraava vaihe on koodaus tai teemoittelu. Tämä tarkoittaa aineiston selkeyttämistä, että aineistoa voidaan tulkita helpommin. Yksinkertaistetusti tällä tarkoitetaan tiivistämistä. Vaiheessa pitää olla tarkkana, ettei aineiston laadullinen sisältö heikkene. Tämä ei ole analysointia, vaan vaihe, joka mahdollistaa analyysin tekemisen helpommin (mts. 99–104).

Seuraava vaihe on luokittelu eli kategorisointi (Kananen, 2014, s. 113–115). Kategorisoinnin tarkoituksena on löytää asioiden ja eri käsitteiden yhteneväisyyksiä. Eli analysoinnissa voidaan käyttää apuna litterointia, koodausta tai teemoittelua ja luokittelua. Niitä läpi käydessä on tärkeää pitää mielessä ilmiö ja tutkimuskysymys mihin halutaan vastauksia. Ratkaisun hakeminen on usein eri asioiden kokoamista. Ilmiössä voidaan nähdä tyypillisiä ratkaisuja ja kertomuksia, jotain samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja eri selityksiä ilmiöille. Analyysin ja ilmiön ratkaisemisen vaatii tutkijalta taitoa nähdä mitä aineisto hänelle kertoo. Aineistoista voidaan nähdä erilaisia ja eri näkökulmaisia tulkintoja, niiden perusteella tehdään loppu yhteen veto ilmiöstä. Laadullisen tutkimusprosessin eteneminen (kuvio 4).

Sisällönanalyysia käytetään yleisesti laadullisessa tutkimuksessa analysointitapana. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 103–107). Laadullisessa tutkimuksessa voidaan käyttää eri analyysimuotoja. Analyysi voi olla aineistolähtöinen eli induktiivinen, teoriaohjaava eli abduktiivinen tai teorialähtöinen eli deduktiivinen. Analyysimuotojen eroavaisuus ilmenee tutkimusta tehdessä aineiston hankinnassa, analyysissa ja raportoinnissa. Aineistolähtöisessä analyysissa eroavuus muodostuu siinä, että analyysissa edetään aineiston ehdoilla (mts. 108–112). Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissa tulokset koostuvat tutkimusten teemojen ja aineiston perusteella. Teoriaohjaavalle sisällönanalyysille on ominaista se, että alaluokka on aineistoperäistä ja yläluokka muodostuu teemoista.

Kuvio 4. Laadullisen tutkimuksen prosessi (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 123).

5.5 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksessa on tarkoitus välttää virheitä, mutta luotettavuus saattaa silti olla vaihtelevaa (Hirsijärvi ym., 2009, s. 231). Ohjeet hyvistä tieteellisistä käytännöistä on laadittu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ja suomalaisen tiedeyhteisön välisenä yhteistyönä (TENK, 2012, s. 6–7). Tieteellinen tutkimus tulee suorittaa eettisesti hyväksyttävästi ja luotettavasti hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti, jotta tulokset ovat uskottavia. Hyvän tieteellisen käytännön tunnusomaisia toimintatapoja ovat rehellisyys ja huolellisuus tutkimustyössä ja

tutkimustulosten tallentamisessa sekä esittämisessä ja arvioinnissa. Oikeaoppisesti noudattaen tutkijat huomioivat muiden tekijöiden julkaisut ja viittaukset asianmukaisesti sekä antavat tutkijoille arvostuksensa omassa tutkimuksessaan. Tutkimusta tehdessä tutkijan tulee hankkia tutkimuslupa sekä mahdollisesti eettisen ennakoarvioinnin tekeminen. Tutkimuksessa huomioidaan tieteelliselle tiedolle asetetut vaatimukset tutkimuksen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä tietoaaineistojen talletuksessa ja raportoinnissa. Osapuolten kesken sovitaan ennen tutkimuksen aloittamista koskevat oikeudet sekä vastuut ja velvollisuudet kaikkien hyväksymällä tavalla, sopimuksia on mahdollista tarkentaa tutkimuksen edetessä. Ensisijaisesti tutkija ja tutkimusryhmän jäsen vastaavat hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta. Luotettavuus ilmenee opinnäytetyössämme tuloksissa lisätyillä suorilla lainauksilla haastattelusta.

Laadullista tutkimustyötä tehdessä voi olla vaikea etukäteen miettiä tutkimuksen eettisiä piirteitä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s.147). Kuitenkin ne ovat tärkeitä. Tiedonkeruu voi muistuttaa hyvin arkista vuorovaikutustilannetta, joten tässä mielestämme korostuu, kuinka tärkeää eettisyys on. Tiede ja eettisyys vaikuttavat toisiinsa. Sillä millaiset tutkimustulokset saadaan, on merkittävä vaikutus eettisiin päätöksiin. Taas toisaalta eettiset asiat vaikuttavat tutkijan tehtyihin valintoihin ja päätöksiin. Kun tehdään tutkimustyötä, on hyvä miettiä erilaisten kysymysten avulla näkökulmia myös eettisestä näkökulmasta. On tärkeää miettiä minkälainen tutkimus olisi sopiva. On myös hyvä pohtia, onko tämän tiedon hankkiminen oikeaoppista monesta eri näkökulmasta mietittynä. Kun mietitään tutkimusaihetta, on hyvä jo siinä vaiheessa miettiä, miten ja millä tavoin tutkimusta edistetään, mitkä ovat tutkijan menettelytavat saada tietoa. Entä minkälaiset tutkimustulokset ovat kohteena ja millä perusteella tutkimusaihe valitaan. (mts. 147–148).

Tärkein tekijä eettisistä periaatteista ja se, että henkilön yksityisyyden suoja toteutuu (Kuula-Luumi, 2018). Tutkimukseen osallistuvien haastateltavien henkilötiedot ovat tarpeettomia tutkimusprosessissa. Haastattelussa pyydetään vain välttämättömiä taustatietoja. Taustatieto haastattelussa on ammatti. Haastatteluun vastataan anonymisti. Saadut tiedot ovat tärkeä saada tunnisteettomaksi siten, ettei yksittäiset tapahtumat tai tiedot nousevat esille niin, että ne voitaisiin tunnistaa. Tämä oli opinnäytetyössämme tärkeä huomioitava asia, sillä kyseessä on pieni kaupunki, jossa haastattelut toteutetaan. Jos haastatteluissa ilmenee jotain, mikä olisi tärkeä saada opinnäytetyöhön se muutetaan niin, että suorat tunnisteet poistetaan.

6 TULOKSET

Opinnäytetyön tutkimustulokset esitellään tässä luvussa. Haastattelusta saatujen vastausten perusteella on käytetty suoria lainauksia tutkimustulosten havainnollistamiseksi. Suorat lainaukset ovat merkitty koodein H1–H5. Tulokset on jaettu pääteemoittain. Tuloksissa nousevat nuorten hyvinvointia haastavat tekijät (kuvio 5).

Kuvio 5. Tulokset hyvinvointia haastavista tekijöistä.

6.1 Nuorten hyvinvoinnin haasteet ja taustatekijät

Haastattelussa kuraattorit nostivat esille nuorten hyvinvoinnin haasteellisuuden. Hyvinvointia koettiin haastavan tänä päivänä monet eri tekijät ja haasteet koettiin moninaisiksi. Taustatekijöinä nostettiin esille perheen taloudellinen toimeentulo, sosiaaliset taidot, kulttuurin tuomat vaikutukset sekä mielenterveydelliset haasteet. Esiin nousi nuorten hyvinvoinnin haasteiden

vaihtelevuus ja osa nuorista ovat hyvinvoivia ja pärjääviä kun taas osalla on hyvinkin moninaisia haasteita.

Ehkä semmoinen kultainen keskite, se on nykypäivänä mun näkökulmasta niin se on vähän joko tai. (H2)

Nuorten hyvinvointia haastavia tekijöitä on nykyaikana paljon enemmän. (H1)

Niin ja varmaan se hyvinvointi on hyvin sellasta stressiperäistä tällä hetkellä. (H3)

Mielenterveys. Haastattelussa kuraattorit nostivat esiin yleistyneet ja selkeästi lisääntyneet mielenterveysongelmat, jotka haastavat nuorten hyvinvointia nykyaikana. Näihin ei selkeää tiettyä taustatekijää löydetty, mutta sen koettiin olevan monien eri tekijöiden summa. Tähän viitaten esille nostettiin useita eri syitä, millä on vaikutuksia nuorten hyvinvointiin ja mielenterveydellisiin haasteisiin. Nuorten mielenterveysongelmien lisääntyminen ja yleistyminen nousi esille vahvasti opinnäytetyön teoriaosuudessa.

Ne on nykypäivänä niinku tosi suuri osa niistä ketä itekin tapaa töissä niin jollain tapaa ne liittyy mielenterveyteen. (H2)

Mielenterveysongelmia on yhä enenevässä määrin, niin totta kai siinä on suora vaikutus siihen hyvinvointiin. (H1)

Opilliset taidot haastaa lasten ja nuorten hyvinvointia ja sen lisäksi käytöstaivot. (H4)

Nuorilla esiintyy yhä enemmän väsymystä ja uupumusta. Uupumuksen ja väsymyksen taustalla nähtiin olevan vuorokausirytmien puute, sosiaalinen media, kaverit ja kovat kouluvaatimukset. Nämä näyttävät fyysisenä väsymyksenä. Kouluvaatimusten koettiin olevan korkeat ja vievän joiltakin nuorilta ”viimeisimmätkin mehut”. Pohdittavaksi nostettiin se, että voisiko osaamista todistella muillakin menetelmillä kuin koeryppäillä, jotka kuormittavat osaa nuoria. Vuorokausirytmillä nähtiin olevan iso merkitys nuorten ja lasten hyvinvointiin. Haastattelussa tuotiin esille se, että kun vuorokausirythmi on kunnossa, jo yksistään sillä on iso merkitys nuoren kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Jos taas vuorokausirythmi on sekaisin, on ilmeistä, että aamuisin on vaikeuksia herätä kouluun. Koulussa väsymys näyttää käyttäytymisen ja oppimisen haasteina. Kouluun liittyvä väsymys ja koulu-uupumus nousi esille myös teoriaosuudessa. Lisäksi haastattelussa tuotiin esiin vanhempien kyvyttömyys auttaa ja tukea lastaan kotitehtävissä, sillä vanhemmilla itsellään ei välttämättä ole riittävästi tietoa ja taitoa.

Vuorokausirytmä puuttuu, koska tuutin täydeltä tulee joka paikasta jotain. (H4)

Ne kenellä on se vuorokausirytmä siellä kotona, niin pääsääntöisesti niillä lapsilla menee huomattavasti paremmin. (H2)

Kaverisuhteet- ja taidot. Kaverisuhteet koettiin kannattelevana ja tärkeänä tekijänä hyvinvointia ajatellen. Kaverien määrän ei nähty olevan merkittävin asia, tärkeämpänä koettiin vastavuoroisuus kaverisuhteissa. Hyvät sosiaaliset taidot ja sosiaalisten taitojen puuttuminen nähtiin merkittävänä tekijänä nuorten tulevaisuutta ajatellen. Jos sosiaalisia taitoja ei ole tai ovat kovin heikot, ne saattavat näkyä tulevaisuudessa haasteina heijastuen työelämään ja parisuhteisiin saakka.

Sosiaaliset tilanteiden haasteet nousivat esille haastattelussa. Ne näkyvät kuraattoreiden mukaan kaveritaidoissa ja näihin liittyy vahvasti empatiataitojen heikkous. Sosiaalisen kanssakäymisen haasteisiin nähtiin vaikuttavan vahvasti lisääntyneet älylaitteiden käyttö, joka vaikuttaa liitännäisesti sosiaalisten tilanteiden pelkoon ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Nuoret tapaavat toisiaan yhä vähemmän kasvokkain. Yhä useammin tapaaminen ja kanssakäymisen tapahtuu älylaitteiden välityksellä.

Tosiaan sitten nää sosiaaliset haasteet, ei osata olla kavereita. (H2)

Ja yksi hyvinvoinnin haasteista vielä tähän kaikkeen niin empatiataidon puute. (H5)

Sitten sosiaalisissa suhteis niinku kaverisuhteet, että jos niitä on ja jos ne on sellasia vastavuoroisia ja niitä on enemmän kun yks...Se yksikin riittää, mutta tietysti mitä enemmän niin sen parempi niin kyllä se kannattelee. (H1)

Ehdottomuus ja minäkeskeisyys nousivat esille haastattelun. Yhä useamman lapsen tai nuoren on vaikea nähdä, että luokassa saattaa olla kaksikymmentä muutakin oppilasta. Nuoret ovat hyvin tietoisia omista oikeuksistaan, mutta samaan aikaan koetaan, ettei niitä oikein edes ymmärretä. Ilmaan heitettyä kysymyksenä jäi, että lisääkö tässä asiassa tieto tuskaa? Nuorten tiedettäessä omista oikeuksistaan ne tuodaan esille, ilman että merkitystä ehkä täysin ymmärretään.

Sosiaalisen median vaikutukset. Haastattelussa nousi esille, että nykyään nuorten keskuudessa näkyy huoli sosiaalisen median levittämästä tiedosta maailmalta. Haastattelussa keskusteltiin tiedonpaljoudesta, joka on saatavilla välittömästi. Media tuottaa tietoa kriiseistä ja tämänhetkinen maailmantilanne ajautuu kriiseistä toiseen ilman, että ehditään palautua

edellisestä. Esille nostettiin pakolaisaalto, Covid-19, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja niiden tuomat vaikutukset. Nämä näyttävät vahvasti nuorien ajatusmaailmassa esimerkiksi huolena sähkön hinnannousuista ja tämänhetkisestä maailmantilanteesta. Huolena nousi se, että lapset joutuvat tietotulvan takia käsittelemään asioita, joita eivät vielä kykene ymmärtämään, joita saattaa olla aikuistenkin haasteellista ymmärtää. Nuorten tietoisuus aikuistenmaailmasta on kasvanut haastaen nuorten hyvinvointia ja kehitystä kuormittavista aikuisten huolista.

Sosiaalisen median koettiin vaikuttavan vahvasti nuoren itsetunnon rakentumiseen. Yhä useammalla nuorella on heikko itsetunto ja sen koettiin johtuvan osittain somen tuomista vaikutuksista. Some luo vääristyneitä mielikuvia ulkonäköön liittyvissä asioissa. Somen koetaan tuovan paineita ja odotuksia nuoren ajatusmaailmaan.

Sosiaalinen media on tuonut mukanaan uudenlaisia haasteita ja muutos koetaan tapahtuneen nopeasti. Haastattelussa arvioitiin muutoksen tapahtuneen noin viidessä vuodessa. Muutos koettiin sellaiseksi, ettei siihen ole ammattilaiset ja perheet ehtineet reagoida. Ei ole tietoa erilaisista some alustoista ja niiden tapahtumista.

...tulla kouluun ja sitten pitäis antaa parastansa ja sitten se että edelleenkin sitä mietin että tosi paljon oppilaiden pitää niin kun jaksaa ja pinnistää...Tää on jotenkin niin radikaalisti muuttunut tämä koko maailma, että ei ton sodan uhka tossa niitä helpota, että tavallaan mennään kriisistä toiseen. (H5)

Lapset ei enää saa olla lapsia, vaan ne joutuu aikuistua tosi nopeasti. (H2)

Joutuvat murehtia paljon sellaisia aikuisten asioita. (H3)

Ja niin musta tuntuu, että ne ehkä tietää liikaa asioita, että voisko se olla osa sitten sitä, että mikä haastaa sitä hyvinvointia. (H1)

Haastattelu aineistossa nousi esille myös sovellukset kuten Tiktok, jonka koettiin tuovat myös paljon haasteita. Nuoret käyttävät paljon Tiktok:ia ja näkevät siellä erilaista materiaalia mikä voi aiheuttaa ja lisätä esimerkiksi ahdistuneisuushäiriötä. Sosiaalinen media koetaan lisänneen nuorten itsetunto- ja ulkonäköpaineita. Nuoret voivat vertailla itseään sosiaalisessa mediassa olevaan henkilöön, joka vaikuttaa jo ennestään heikkoon itsetuntoon. Nuorilla voi olla usein ymmärryksen puutetta siinä, ettei ymmärretä somessa esiintyviä Fitness-ammattilaisia, joista voi seurata ulkonäköpaineita, sellainen ei ole realistista normaalille ihmiselle.

Korona. Aineistossa emme nostaneet esille koronaa, mutta haastattelussa tämä nousi esille yhtenä teemana vahvasti. Haastattelussa ilmeni, että korona- aika antoi osalle lapselle helpon syyn olla pois koulusta, flunssaisena ei saanut mennä kouluun. Etäkoulu toi myös omat haasteensa. Joillekin oppilaille itsenäinen työskentely toi haasteita, koska he olivat tottuneet erilaiseen opetukseen. Etäkoulun vaikutus näkyi joissakin oppilaissa positiivisesti niin, että oppilaat osallistuvat tunneille ja heidän opiskelunsa etenivät. Vaikka toimenpiteet koronan leviämisen estämiseksi on purettu, näkyy sen vaikutukset merkittävänä nuorten hyvinvointia ajatellen tänä päivänä ja tulevaisuudessakin. Sen vaikutukset näkyvät esimerkiksi niin, että voi olla vaikea tulla kouluun. Kynnys sosiaalisiin tilanteisiin on kasvanut.

Esimerkiksi niin, että jos on yhtään ollu sosiaalisten tilanteiden jännittäjä ennen koronaa, niin nyt on ihan varmasti kertaa tuhat, koska sitten ne voi hyvin silloin kun ne sai olla kotona etäkoulussa. (H1)

Kynnys tulla kouluun kasvoi. (H4)

Ne, jotka halus jäädä kotiin niin tää koronahan antoi heille todella helpon keinon. (H4)

Lapsen ja vanhemmat välinen suhde. Hyvinvointiin liittyvissä tuloksissa painottuivat vastaukset nuoren ja vanhemman väliseen vuorovaikutuksen ja yhteisen ajan merkitykseen. Lasten ja vanhempien välinen aika voi jäädä hyvin pieneksi. Esille nousi se, että lapset kaipaavat enemmän vietettyä aikaa vanhempien kanssa. Kuraattorit toivat esille myös ymmärryksen siitä, että perheillä saattaa olla paljon kaikenlaista arjessaan ja perheiden rytmit voivat olla hyvin erilaisia. Kuitenkin eri keinoin on mahdollista tukea lapsen ja vanhemmat vuorovaikutusta. Esimerkiksi kerran viikossa syöty yhteinen päivällinen ja siinä läsnäolo, ilma puhelimia mahdollistaa vuorovaikutuksen ilman häiriötekijöitä.

Aikuiset pitää kiinni niistä omista oikeuksistaan, niin sitten se lapsen oikeasti se perheen yhteinen aika tai lapsen ja vanhemman yhteinen aika jää tosi vähäiseksi...vanhemmilla olisi enemmän aikaa...Ihan yllättävää että lapset toivoo, että olisi ruokahetkiä, jolloin kukaan ei olisi jollain rämpällä elikkä kännykällä...Mutta semmoinen että olis viikossa vähintään se yks päivä, että vietetään sitä aikaa yhes, niin se olis jo niinku paljon. (H4)

Perhe minkälaiset lähtökohdat sieltä on tai mitä asioita arvostetaan, kuinka aikuista kohdellaan, kuinka lasta kohdellaan. (H1)

Koti on niin suuri vaikuttava tekijä. (H2)

Esille nousivat haastattelussa myös käytöstaidon puutteet, erityisesti se miten käyttäytyään toisten ihmisten seurassa. Tässä esille nousi myös se, että jos kotona vanhemmille saa

”haistatella” niin miksi sitten koulussa toimittaisiin aikuisten tai toisen nuorten kanssa toisella tavalla. Nuorten käyttäytymisessä on näkyvissä auktoriteetti vastaisuutta. Esiin nostettiin tähän liittyen myös se, että usein vanhempi haluaa olla kaveri lapselleen. Kuitenkin lapsi tarvitsee ja kaipaa vanhempaa, joka asettaa rajoja lapselle. Rajojen asettaminen esimerkiksi puhelimen käytössä ja vuorokausirytmien ylläpidossa vahvistaa lapsen hyvinvointia. Myös kulttuuriset eroavaisuudet nousivat esille, eri kulttuureissa on erilaisia toimintatapoja ja arvoja, jotka voivat näyttäytyä eri tavoin koulumaailmassa ja tuoda sen myötä erilaisia haasteita.

Että sehän vaikuttaa niinku tulee pakolaiset, tulee maahanmuuttoa, tulee eri kansalaisryhmien välisiä haasteita. (H4)

Perhetaustat nostettiin myös esille haastattelussa. Perheet voivat olla hyvin erilaisia ja on esimerkiksi sateenkaariperheitä ja yhden vanhemman perheitä. Nuorella voi olla esimerkiksi useampi perhe missä hän viettää aikaansa. Osat perheet ovat hyvin onnistuneesti luotuja, kun taas toisten perheiden muodostumisessa on unohdettu lasten rooli. Usein taustalla voi olla monen aikuisen ajatukset ja ajatukset, jotka voivat riidellä keskenään ja siten se heijastuu myös lapsiin ja nuoriin.

Hyvinvoivia lapsia ja nuoria on kaikenlaisissa tulotasollisissa perheissä, mutta sitten on myös huonosti voivia ja sanoisin näin, että hyvin taloudellisesti toimeentulevien vanhempien lasten, jos heillä on huonosti asiat, niin se on vielä vaikeampi asia, kun se että jos taloudellisesti menee heikosti, se tulee helpommin meille tietoon. Se ei ole niin salattu asia kuin sitten taas siinä toisessa ääripäässä. (H4)

Päihteet. Päihteet nostettiin esille yhtenä hyvinvointia haastavana tekijänä teoriassa. Haastattelussa se nousi kuitenkin vain pienesti esille. Päihteiden käytön koettiin olevan vähäisempää kuin aikaisemmin. Haastattelussa havainnollistettiin esimerkin kautta päihteiden käytön määrää. Luokassa voi olla 2 oppilasta, jotka käyttävät päihteitä enemmän ja loput luokasta eivät käytä päihteitä lainkaan.

Ne, jotka käyttää niin yleensä se on sitten sellaista niin kun jo no suurta se päihteiden käyttö, oli päihteet mitä tahansa. (H2)

Harrastukset. Harrastuksien vaikutukset nähtiin osana nuorten hyvinvointia. Joidenkin nuorten kohdalla koettiin harrastuksia olevan liikaa ja osittain vanhempien haluamia harrastuksia. Harrastusten kohdalla nostettiin myös esille tavoitteellisuus, joka usein kulkee mukana harrastuksissa. Harrastuksista nähtiin myös paljon hyvää. Hyvää harrastuksissa koettiin olevan

sen tuoma kannattelevaisuus, säännöllisyys ja sosiaaliset suhteet. Harrastusten koettiin tuovan vastuuta sekä vievän pois turhilta kyliltä notkumisilta sekä päihdekokeiluilta.

Ja he eivät halunneet harrastuksia joka päivä. (H4)

...se on hyvin kannatteleva tekijä, että kun jotakin joukkuelajia, niin se on nimenomaan se, joka vie pois päihteistä ja sulla on säännöllinen joku mihin sä tapaavat ihmisiä...niistä on tosi paljon hyvääkkin kuitenkin. (H1)

Koulukiusaaminen. Haastattelussa nousi esille, että kiusaaminen on muuttanut muotoaan. Kiusaaminen voi tapahtua koulussa, mutta on myös vapaa-ajalla. Vapaa-ajalla tapahtuva kiusaaminen näkyy koulumaailmassa siten, että kiusaamisen vuoksi voi olla vaikeaa tulla kouluun. Sen vuoksi vapaa-ajan tapahtumia selvitetään koulussa mahdollisuuksien mukaan, sillä se voi vaikuttaa nuoren koulunkäyntiin. Yleisesti koulussa selvitetään kouluaikana tapahtuneet asiat. Kiusaamista voi olla eri sosiaalisen median kanavilla, joita esimerkiksi vanhempien on koko ajan vaikeampi valvoa.

Jos sua kiusataan täällä koulurakennuksessa, niin sua yleensä kiusataan myös muualla. (H1)

Nuorten tulevaisuuden näkymät. Haastattelun mukaan nuorten hyvinvoinnin tulevaisuuden näkymät nähtiin vaihtelevana. Osa nuorista pärjää hyvin ja se heijastuu positiivisesti aikuisuudessa pärjäämisenä ja arjessa selviytymisenä. Osasta nuorista koettiin suurta huolta. Kun nykyajan nuorista heijastuu jo suuri huoli, heidän kohdallaan myös tulevaisuus herättää suurta huolta. Resurssien puute näkyy väliinputoajien avunsaannin heikkoudessa. Koulu pyrkii auttamaan ja tukemaan nuorta, mutta se koetaan riittämättömäksi siinä suhteessa, jos kotona on rajattomuutta eikä kotona ole keinoja tukea nuoren eri hyvinvoinnin osa-alueita. Haastattelussa nousi esille myös itsetunnon ja itsetuntemuksen vaikutus ajatellen nuorten tulevaisuutta. Sen koettiin olevan vahvuus, joka kannattelee tulevaisuudessakin.

Niin se, että haluaisin olla hyvin positiivinen nuorten tulevaisuuteen, mutta tällä hetkellä on hyvin paljon huolta näistä nykypäivän nuorista, että minkälaisia aikuisia niistä kasvaa...Minkälaiset lähtökohdat ne saa...Sitten niinku koulussa tehdään kaikki mitä pystytään, mutta sitten se myös että kun se koti on niin suuri vaikuttava tekijä. (H2)

Ja tota ja mä oon kyllä sillä lailla kovastikin huolissani noista niinku peruskoulusta lähteville, lähtevien tota oppilaiden puolesta vaikka on kuinka tullut tää maksuton toisen asteen opetus ja nämä niin joo se varmaan auttaa rahallisesti, mutta siihen jaksamiseen niin mä en oikein tiedä. (H5)

Haastattelussa nousi esille myös motivaation puute, joka näkyi nuorten kohtaamisissa. Koettiin, että aikaisemmin nuorilla oli selvät suunnitelmat ja tulevaisuuden näkymät. Motivaation puute koettiin olevan osittain maailman tilanteen muuttumisen seurausta. Nuorten tulevaisuudesta puhuttaessa esille nousi maksuton toinen aste. Sen tuoma taloudellinen tuki koettiin hyvänä asiana.

Mitä tässä nyt sitten niinku on väliä ja mun mielestä se on niinku tosi tosi surullista. (H5)

6.2 Koulusosiaalityön sisältö

Ennaltaehkäisevä sosiaalityö. Koulukuraattorin työnkuva koettiin olevan vastavuoroista, luottamuksellista ja konsultoivaa työtä yhdessä oppilashuollon muiden työntekijöiden kanssa. Koulukuraattorin tehtävä on antaa neuvoa, tukea ja ohjausta. Työkuvan nähtiin olevan enemmän yksilöön kuin yhteisöön suuntautuvaa työtä. Yksilöt tarvitsevat yhä enemmän tukea ja apua. Kuitenkin yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän työn tärkeys ilmenee haastattelutuloksissa. Koulukuraattorin työ koettiin erittäin tärkeänä ja tarpeellisena palveluna. Tapaamisen koettiin olevan hetki, jolloin nuori saa jakamattoman huomion aikuiselta. Koulukuraattoreiden koettiin olevan myös tiedon tuojia ja välittäjiä. Vaikka koulukuraattorin työ on kuormittavaa, työn palkitsevuus nostettiin esille.

Haastattelussa koettiin tärkeäksi koulukuraattorin työn kynnyksettömyys. Koulukuraattorin työ on matalankynnyksen palvelua ja kaikilla lapsilla on oikeus tähän palveluun. Nuorten hakeutumista kuraattorin luokse ei ole rajattu millään tavoin ja työtä tehdään lapsen ja nuoren ehdolla. Yhteydenotto voi tapahtua esimerkiksi nuoren omasta toimesta, vanhempien toimesta, yhteistyötahon tai opettajan kautta.

Kun se lapsi tulee mun luo niin mä annan sille sen kaiken jakamattoman huomion. (H2)

Mun mielestä tiivistetysti erittäin tarpeellisena palveluna. (H1)

Niin mä oon joskus sanonutkin, että vaikka karpäsen siivestä etsin sen hyvän asian, elikkä me ollaan semmosia tsemppareita...kaikissa on hyvää...että me ollaan niitäkin sitten jotka antaa sitä positiivista palautetta, että se on kuitenkin tosi tärkeitä itsetunnonle ja kaikelle. (H5)

Meidän tehtävänä ei ole syyllistää niitä lapsia ja nuoria. Meidän tehtävänä ei ole antaa heille rangaistuksia. Me ollaan niinku heitä varten kuuntelemassa sitä heidän ajatustaan ja näkemystään. (H4)

Moniammatillinen sosiaalityö. Haastattelussa koulukuraattorit nostivat esiin moniammatillisen yhteistyön sujuvan hyvin, yhteisen tahtotilan löytyminen vie nuoren asioita eteenpäin. Yhteistyön edellytyksenä on kuraattoreiden mukaan nuoren ja huoltajan lupa, se olisi ehdotonta nuoren edun tavoittelemiseksi. Koulukuraattorit nostivat haastattelussa esiin moniammatilliseen yhteistyöhön kuuluvan laaja ammattilaisverkosto oppilashuollosta lastensuojeluun. Kolmannen sektorin kuten seurakunnan kanssa moniammatillinen yhteistyö näkyy esimerkiksi koulussa tai vapaa-ajalla järjestetyissä yhteisöllisissä tapahtumissa.

Mutta kyllä mä toivoisin, että mä taas saisin sanoa näin, että pääosin yhteistyö vanhempien kanssa sujuu kyllä ihan tosi hyvin, että sitten on taas niitä muutamia joiden kanssa sitten ei onnistu se, mutta onneksi se on pieni prosentti. (H5)

...jos ajatellaan tänään niinku moniammatillisuuden justiin niinku kolmannen sektorin tän seurakunnan ja näiden kanssa, niin onhan ne niinku sellasia lisiä tähän työhön. (H5)

...sillä yhteistyötahon omanarvon tunnolla ja sillä itsetunnolla ja sillä on merkitystä...perustason työntekijäresursseja pitäisi olla huomattavasti enemmän ja sitten selkeästi joustavampaa ja helpompaa yhteistyötä julkisen sektorin ja kolmannen sektorin ja eri toimijoiden kesken yleensäkin niin viranomaisien kuin muiden. (H4)

Koulusosiaalityön tulevaisuuden näkymät. Kuraattorit kokevat, että peruspalvelujen tulisi pysyä vähintään ennallaan, kehittyvä tuki ja ohjaus peruspalveluissa ennaltaehkäisee erikoissairaanhoidollista tarvetta. Peruspalveluiden tärkeys nousi haastattelussa esille. Koulukuraattorin työn tarve nähtiin tulevaisuudessa suurena ja lisääntyvänä tarpeena.

Ja kyllä itse toivoo siihen kuitenkin, että voitaisiin vielä parantaa tätä se, että olisi niille lapsille enemmän sitä tukea ja ohjausta täältä peruspalveluista (H2)

Palveluiden määrä mun mielestä, onhan meidän peruspalvelut todella paljon suppeammat jos nyt vertaa vaikka Seinäjokeen. (H1)

...taas tää tasa-arvoisuus, että Seinäjoella on mahdollisuus oppilaalla käydä päiväsel-tään esimerkiksi syömishäiriö poliklinikalla, jos Kauhavalta lähtee joku vanhempi vie-mään niin se voi olla että vanhempi joutuu ottaa koko päivän virkavapaata töistä. (H4)

Haastattelussa kuraattorit toivoivat, että ennaltaehkäisevälle työlle jäisi enemmän aikaa ja tulokset ryhmätoiminnan hedelmällisyydestä näkyisi siten tulevaisuudessa. Kuraattoripalveluiden koettiin olevan hyvin saatavilla, mutta esille nostettiin myös tasavertaisuus. Se näyttäytyy peruspalveluiden saatavuudessa. Joissakin kouluissa koulukuraattori on saatavilla jokaisena koulupäivänä, kun taas joillekin kouluille samanvertaisia palveluita ei pystytä tarjoamaan jokaiselle koulupäivälle. Esille nostettiin myös laajat etäisyydet, jotka vaikuttavat sekä

oppilaiden palvelusaantiin sekä työaikaan merkittävästi. Tämä koettiin tasavertaisuutta heikentävänä tekijänä. Erityispalvelut koettiin myös suppeampina verrattaessa isompien kaupunkien tarjontaan. Esille nostettiin tärkeänä seikkana halu olla mukana ja vaikuttamassa päätöstenteeoissa. Koulusosiaalityön tulevaisuuden näkymistä puhuttaessa nostettiin esille hyvinvointialueeseen siirtymisessä tapahtuvat muutokset tulevaisuudessa. Sen vaikutuksista ja muutoksista ei vielä tiedetä, mutta toiveena olisi, että palvelut pysyisivät vähintään ennallaan.

...sitten sinne opettajiston suuntaan ja toivoisin, että myös päättäjien suuntaan pystyttäis enemmän vaikuttamaan. (H4)

Että sulta vaaditaan ihan hillittömästi ja sulla ei välttämättä oo niitä resursseja ja sitten se, että kyllä mä niinku ajattelen että se, että miten nuorten hyvinvointia voitaisiin niin kun tukea niin se että kyllä nuori pitäisi itse saada niin kun vaikuttamaan siihen asiaan, niitten pitäisi saada niitä vaikuttamismahdollisuuksia. Niitten osallisuutta pitäisi ehdottomasti lisätä. (H4)

...kun niillä lapsilla on tarve siihen, että mä haluan nyt jutella, niin se aika revitään vaikka siis tästä ruokatunnista tai kahvitunnista, että kunhan sä saat sen lapsen asian eteenpäin. (H2)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa esittelemme opinnäytetyömme keskeisimpiä tuloksia. Opinnäytetyön tulokset pohjautuvat tutkimustuloksiin ja peilaa teoriaa. Johtopäätöksissä käydään läpi myös sitä, miten tutkimustuloksia voidaan hyödyntää ja onko tutkimus ajankohtainen. Tutkimuksen kysymykset olivat:

1. Mitkä ovat nuorten tämänhetkiset hyvinvoinnin haasteet ja miten ne näyttäytyvät koulumaailmassa?
2. Mitkä ovat nuorten tulevaisuuden näkymät koulukuraattorien näkökulmasta?

Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiä käsitelimme kahden pääteeman kautta. Nuorten hyvinvointi ja koulusosiaalityö nuorten hyvinvointia edistämässä. Nuorten hyvinvoinnin alateeman oli nuoruuden kehitys, hyvinvoinnin määritelmä ja hyvinvoinnin haasteet. Koulusosiaalityö nuorten hyvinvointia edistämässä alateeman oli ennaltaehkäisevä lastensuojelu, koulukuraattorityön historia Suomessa, koulukuraattorin työ osana oppilashuoltoa, sosionomi koulukuraattorina ja koulukuraattorin työn moninaisuus.

7.1 Nuorten hyvinvoinnin haasteet

Nuoruuden hyvinvoinnin haasteita tutkiessa tulee huomioida se, että nuoruus on hyvin erityinen elämänvaihe. Se on elämänvaiheeltaan pitkä ja siinä tapahtuu paljon fyysisiä ja henkisiä muutoksia. Nämä elämän vaiheen muutokset tulee ottaa huomioon mietittäessä nuorten hyvinvoinnin haasteita, sillä ainoastaan nämä luonnolliset nuoruuteen kuuluvat muutokset voivat tuovat jo oman haasteensa. Nuoruus on ominaispiirteiltään herkkä vaihe elämässä. Herkkä elämänvaihe voi näyttäytyä ulospäin monin eri tavoin. Nuorten hyvinvointiin vaikuttaa monet eri tekijät. Vahvimpina tekijöinä esille nousee teoriassa perhesuhteet, koulu-uupumus, kiusaaminen, päihteet, koulupoissaolot ja itsetunto. Nuoruuden haurauteen ja kehitykselliseen vaiheeseen voidaan ajatella vaikuttavan herkästi nämä tekijät.

Perhesuhteet. Perhesuhteiden merkitys korostuu tässä merkityksellisessä elämänvaiheessa. Perheen merkitys hyvinvointiin merkittävä (Hamarus ym., 2014, s. 21–24). Hyvinvointi on koettua tunnetta arvostuksesta ja turvallisuudesta. Perhesuhteet voivat näyttäytyä eri tavoin, ne ovat ihmisen elinkaaren pisimpiä suhteita. Perhesuhteisiin liittyy voimakkaita

tunne-elämän vaiheita. Kaikissa perheissä nuoruuden vaiheet näyttäytyvät. Jos perhesuhteissa on huonovointisuutta jollakin osa-alueella, se voi haastaa entistä enemmän nuoren hyvinvointia. Perheiden huonovointisuus voi näyttäytyä arjen hallinnan haasteissa, taloudellisissa haasteissa ja perhedynamiikan vaihtuvuudessa. Opinnäytetyön tuloksissa korostui perhesuhteiden merkitys. Tuloksissa nousi myös esille erilaiset perhetaustat ja niiden merkitys nuoren hyvinvointiin.

Koulu-uupumus. Kovat kouluvaatimukset heijastuvat nuorten hyvinvointiin näyttäytyen koulu-uupumuksena. On tärkeää erottaa koulu-uupumuksen ja väsymyksen eroavaisuus. Pahimmillaan koulu-uupumus voi näyttäytyä merkittävästi nuoren tulevaisuuteen koulumenestyksen tavoittelun vuoksi. Koulu-uupumus voi johtaa mielenterveydellisiin haasteisiin, kuten masennukseen. Yhteiskunnan asettamat paineet oppilaille ja opettajille koulumenestyksen sekä jatko-opintojen suhteen vaativat kovaa työtä (Holma, 2020). Nuoret asetetaan itsenäisesti valintojen eteen jatko-opintojen suhteen. Suomessa oppivelvollisuuden laajennus otettiin käyttöön vuonna 2021 (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-a). Oppivelvollisuuden laajentamisen positiivisista vaikutuksista huolimatta osalle nuorista ulkoiset paineet kasvavat entisestään. Koulu-uupumus nousi esille opinnäytetyön tuloksissa ja teoriassa. Tuloksissa nostettiin esille toisen asteen koulutuksen taloudellinen hyöty. Kolikon kääntöpuolella laajennetun oppivelvollisuuden tuomat haasteet esimerkiksi syrjäytyneiden elämäntilanteessa.

Kiusaaminen. Teoriassa pohjustimme kiusaamisen moninaisia ulottuvuuksia. Kiusaaminen näkyy ja vaikuttaa yksilö- ja yhteisötasolla, osallistujiksi voidaan liittää myös läsnä olevat henkilöt. Kiusaamiseen on tullut eri ulottuvuuksia sosiaalisen median eli some kautta. Some on tuonut mukanaan uudenlaisia mahdollisuuksia kiusaamiseen ja tämän myötä haasteita kiusaamiseen puuttumiseen ja selvittämiseen. Opinnäytetyön tuloksissa ilmenee, että kiusaaminen tapahtuu usein sekä koulussa, että vapaa-ajalla somen myötä. Somen myötä vapaa-ajalla tapahtuvan kiusaamisen liittyen koulun roolin raja on muuttunut häilyväksi. Vapaa-ajalla tapahtuva kiusaaminen linkittyy usein koulun käyntiin.

Päihteet. Opinnäytetyössä tarkasteltiin päihteitä käytön, kokeilun ja vaikutusten kautta. Nuorten päihdekäytössä on tapahtunut muutoksia, tosin päihdekokeilut ovat tavanomaisia nuorten keskuudessa. Opinnäytetyön tuloksissa päihteet eivät nousseet merkittävänä tekijänä nuorten hyvinvointia ajatellen.

Koulupoissaolot. Teorian kautta ilmenee, että koulupoissaolot ovat uusi ja huolestuttava ilmiö Suomessa. Suomessa koulupoissaolojen määrä on lisääntynyt ja joidenkin oppilaiden kohdalla tämä on jatkuvaa, koulupoissaolojen myötä riski koulupudokkuuteen ja syrjäytymiseen kasvaa. Syyt koulupoissaolojen taustalla ovat moninaisia. Suomessa opetus- ja kulttuuriministeriö on laatinut sitouttavan kouluysteistyö mallin, jonka tavoitteena on supistaa ja estää mahdollisia koulupoissaoloja (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-b). Koulunkäynti on nuorten hyvinvointia ajatellen yksi tärkeimmistä tekijöistä. Koulun tehtävä on sitouttaa ja valmistaa nuoria tulevaisuutta varten.

Mielenterveys. Opinnäytetyön tuloksissa mielenterveydelliset haasteet nousivat suurimpina huolen aiheina. Mielenterveydellisten haasteiden yleistymisen näkyminen nuoren hyvinvoinnin erittäin vahvasti monella eri osa-alueella. Syyt mielenterveydellisille haasteille on moninaiset. Nykyaika on tuonut yllättäviä haasteita, joihin ei olla pystytty vastaamaan oikea-aikaisesti. Muutos on ollut tulosten mukaan nopeaa eikä siihen olla ehditty valmistautumaan. Tuloksissa ilmeni kattavien peruspalveluiden pysyvyyden tarve, joka on välttämätöntä ajatellen nuorten hyvinvointia.

Korona. Korona haastoi koko yhteiskuntaamme ja näin ollen myös nuoria. Suomen hallitus teki ison päätöksen ja julisti poikkeustilan Suomeen 16. maaliskuuta (Hämeenaho & Sainio, i.a., s. 79). Monet vanhemmat aloittivat etätönn ja samaan aikaan lapset jäivät kotiin opiskelemaan. Kokonaisuudessaan tilanne muuttui yllättäen, eikä siihen ollut valmiutta. Yhtäkkiä työ- ja koulupäivät yhdistyivät ja uusi arki koitti perheissä.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskus (Karvi, 2021, s. 34–35) on tutkinut koronapideman vaikutuksia, koskien poikkeustilan vuoksi järjestettyjä opetusjärjestelyjä. Karvin tutkimuksessa käy ilmi, että koronaepidemian vaikutukset olivat moninaisia. Haasteita ilmeni oppilaiden ja opettajien keskinäisessä vuorovaikutuksessa ja yhteydenpidossa. Kotien eritasoiset valmiudet oppilaiden tukeen nousi esille tutkimuksessa (mts. 41–45). Koronapideman aikana kokonaisvaltaisesti kotoa tulevan tuen merkitys oppilaan tukemiseen eri osa-alueilla kasvoi. Oppilailta vaadittiin yhä itsenäisempää työskentelyä ja tässä näkyi eroavaisuuksia. Olosuhteet toivat osalle oppilaista kokemusta ja oppia itsenäisemmästä työskentelystä ja vastuun kantamisesta omasta oppimisestaan. Karvin tutkimus nostaa esille myös yhdenvertaisuuden ja sen toteutuminen. Erityisesti tämä näyttäytyi alentuvasti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskien oppilaissa, joilla oli tarve erityiseen tukeen sekä oppilaissa, jotka kuuluivat vähemmistöön kielellisistä syistä.

7.2 Koulusosiaalityö nuorten hyvinvointia edistämässä

Koulusosiaalityön kasvava tarve ymmärretään Suomessa. Koulusosiaalityötä edistetään ja kehitetään jatkuvasti tarpeet huomioon ottaen. Tähän liittyen Suomessa pyritään lisäämään resursseja, joiden avulla tuetaan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Tuloksissa ja teoriassa ilmeni ennaltaehkäisevä työn merkitys, johon ei valitettavasti tämänhetkiset resurssit ole riittäviä. Tukea ja apua on saatavilla, mutta työn hektisyys on nähtävillä. Koulusosiaalityön haasteena ilmeni tuloksissa yhdenvertainen saavutettavuus. Yhdenvertaisuuteen vaikuttaa merkittävästi suuret etäisyydet. Yhdenvertaisuutta haastaa myös se, kuinka usein koulukuraattori on tavattavissa. Palvelun saatavuuteen vaikuttaa olemassa olevat resurssit ja niiden tasavertaisuus.

Opinnäytetyön teoriassa ilmenee ennaltaehkäisevän työn merkitys. Kuitenkin tuloksissa ilmeni se, että koulukuraattorin työn painotus kohdentuu yksilöön kohdentuvaan työhön eli yksilötapaamisiin. Sosiaalityötä kuvastaa se, että se kohdentuu yksilöön, perheeseen ja yhteisöön (Kanaoja ym., 2017, s. 365). Sosiaalityö on luonteeltaan muutosta tukevaa työtä. Opinnäytetyön tuloksissa nousee esille palo tehdä koulusosiaalityötä isolla sydämellä ja halu auttaa. Työ koettiin palkitsevana sen haasteellisuudesta huolimatta. Yksi tärkeimmistä edellytyksistä koulusosiaalityölle on luottamuksellisen suhteen rakentuminen oppilaan ja koulukuraattorin välille.

Tämän tutkimuksen keskeisimpinä tutkimustuloksina selvisi koulukuraattoreiden huoli ja suuri vaihtelevuus nuorten hyvinvoinnissa, lisäksi haastateltavat kokivat ennaltaehkäisevän työn merkityksen olevan oleellinen osa nuorten hyvinvointia. Koulukuraattorin työ nähdään ja koetaan erittäin tarpeellisena palveluna. Tämä opinnäytetyö varmistaa kuraattoripalvelun kasvavan kysynnän. Kuraattoripalveluiden saatavuutta tulee arvioida jatkuvasti. Koulukuraattoreilla on halu kehittää omaa ammattitaitoaan. Koulukuraattoreille tulee antaa mahdollisuus ajankohtaisiin koulutuksiin, sillä sen avulla pystytään vastaamaan ja saamaan työkaluja sen hetkiin haasteisiin.

8 POHDINTA

Tässä luvussa pohdimme koko opinnäytetyön prosessin etenemistä. Opinnäytetyön prosessi on ollut meille molemmilla innostava ja opettavainen kokemus. Aihe valikoitui ajankohtaisuuden ja yhteisen mielenkiinnon myötä. Meillä ei ollut aikaisempaa kokemusta kuraattorityön kentältä, joten koko opinnäytetyön prosessi on ollut oppimatka kuraattorityön kentälle. Meidän opinnäytetyömme prosessi alkoi keväällä 2022 suunnittelulla. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoutta nuorten hyvinvoinnista ja tulevaisuudennäkymistä ammattilaisten keskuuteen.

Nuorten hyvinvoinnin haasteet tiedostetaan ja ne ovat hyvin esillä. Meitä molempia kiinnosti saada tietoa ja vahvistusta omille ajatuksillemme. Halusimme lisäksi ajankohtaista tietoa ja kosketuspintaa koulukuraattorin työkentästä. Meidän tavoitteemme opinnäytetyölle oli saada tietoa siitä, millaisia nuorten hyvinvoinnin haasteet ovat ja miten ne näyttäytyvät koulukuraattorin työnkuvassa. Tiedostimme opinnäytetyötä tehdessämme, että osallisuus vaikuttaa merkittävästi nuorten hyvinvointiin, mutta jätimme osallisuuden käsitteen pois tietoisesti sen laajuuden vuoksi. Halusimme pitää opinnäytetyön sisällön selkeästi etenevänä.

Opinnäytetyötä tehdessämme saimme molemmat käydä tekemässä harjoittelun kuraattorin työkentällä. Tämä antoi uusia näkökulmia ja vahvisti myös näkemystä opinnäytetyön aihealueeseen. Harjoittelu itsessään lisäsi kiinnostusta nuorten hyvinvointia kohtaan sekä kuraattorin työtä kohtaan. Opinnäytetyöprosessin aikana huomasimme tehneemme aihealueessa oikean, ajankohtaisen sekä mielenkiintoisen valinnan. Aluksi pohdimme, onko koulukuraattorityöstä tehty paljon tutkimuksia aikaisemmin, mutta päädyimme pysymään aiheessa, koska opinnäytetyön aihe alue on tällä hetkellä hyvin ajankohtainen. Aikaisempia tutkimustuloksia ja teoriaa oli saatavilla hyvin, mutta sote-uudistus toi uutta näkökulmaa ja ajankohtaisuutta opinnäytetyön aihealueisiin. Lisäksi ajankohtaisuutta ja mielenkiintoa aiheeseen toi muutos koskien kuraattorien kelpoisuutta ja lisäys lakiin koskien kuraattoripalveluiden järjestämistä.

Opinnäytetyön saatuihin tuloksiin vaikutti merkittävästi hyvä aineisto, jonka saimme ryhmähaastattelusta. Koimme, että ryhmähaastattelu muodon aineoston keruuseen erittäin hyvänä. Tämä toi mahdollisuuden keskustelemaan ja vapaamuotoisen haastattelu tilanteen haastateltaville. Tulosten aineistonanalyysi vaihe oli meille molemmille vieras, mutta erittäin mielenkiintoinen työvaihe. Analysointi vei aikaa, mutta se antoi mahdollisuuden syventyä saatuihin tuloksiin paremmin. Aineiston teemoittelu selkeytti kokonaisuudessaan hyvin aineiston

sisällön tutkimusta. Tutkimustulokset vastasivat asetettuihin tutkimuksen tavoitteisiin ja kysymyksiin. Tutkimuksen ominaispiirteet eli tutkimuksellisuus ja tiedon tuottaminen onnistui opinnäytetyön prosessin aikana suunnitelmallisesti. Tutkimuksesta saadut tiedot ovat hyödyllisiä, kun mietitään nuorten hyvinvoinnin merkitystä ja siihen vaikuttavia ja edistäviä tekijöitä. Tutkimus jaetaan maakunnalliseen oppilashuoltoon ja tutkimus on luettavissa Theseuksessa.

Kokonaisuudessaan olemme tyytyväisiä opinnäytetyön edistymiseen, sillä se eteni alkuperäisen aikataulun mukaisesti. Opinnäytetyö eteni vaiheittain, jota kuvasti selkeästi eri työvaiheet. Tämä mahdollista yhden osa-alueen haltuun oton ja tutkimuksen etenemisen johdonmukaisesti. Haasteita opinnäytetyön etenemiseen toi yhtä aikaa muut teoriaopinnot sekä harjoittelut. Tämä vaati hyvää aikatauluttamista, jotta yhteinen aika työn teolle saatiin sovitettua. Nämä seikat aiheuttivat sen, että opinnäytetyön teossa tuli eteen pieniä taukoja. Tauot osoittautuivat kuitenkin hyväksi, sillä ne mahdollistivat opinnäytetyön aihealueiden pohtimisen ja ikään kuin kauempaa katsomisen.

Koko opinnäytetyö on opettanut meitä molempia paljon. Tutkimuksen teko on antanut meille Sosionomi (AMK) kompetensseille vahvistusta (SOAMK, i.a.). Koemme, että olemme oppineet lisää sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamisesta. Opinnäytetyön teon prosessin aikana koemme myös kehittäneet omaa tutkimuksellista ja innovaatio-osaamista. Se on myös antanut syvempää pintaa uuden asiakasryhmän tunnistamista ja osaamisesta.

Olemme tyytyväisiä, että päädyimme opinnäytetyön aiheeseen. Se antoi ja avasi meille uutta näkökulmaa sosionomin työtä kohtaan sekä oppia nuorten hyvinvoinnin haasteiden monistulottuvuuksista. Nuorten tulevaisuus vaikuttaa meidän koko yhteiskuntaamme, siksi on erittäin tärkeää, että heidän hyvinvoinnistaan pidetään huolta ja satsataan nuoriin kohdistuviin palveluihin.

Sitten jos on kysymys, miten koulussa sosiaalityö näyttäytyy nuorten arjessa, niin mun mielestä tiivistetysti erittäin tarpeellisena palveluna. (H1)

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen perusteella esitämme seuraavat jatkotutkimuskysymykset:

1. Miten maakunnallinen opiskeluhoolto turvaa yhdenvertaiset koulukuraattori palvelut?
2. Miten koulukuraattoreiden ammattitaitoa ylläpidetään hyvinvoinnin haasteiden muuttuessa?

LÄHTEET

- Allardt, E. (1976). *Hyvinvoinnin ulottuvuuksia*. WSOY.
- Castrén, A-M., Forsberg, H., & Ritala-Koskinen, A. (2019). Harvinaisesta ja kielletystä tavanomaiseksi ja hyväksytyksi: muuttuva kulttuurinen ymmärrys av(i)oerosta suomalaisessa yhteiskunnassa. *Janus*, 27 (4), 344–361. <https://journal.fi/janus/article/view/87977/47180>
- Castrén, A-M., Hakovirta, M., & Kuronen, M. (2019). Ero yhteiskunnallisena kysymyksenä. *Janus*, 27 (4), 341–343. <https://journal.fi/janus/article/view/87969/47175>
- Eduskunta. (2.12.2021). Eduskunnan vastaus. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/EduskunnanVastaus/Sivut/EV_180+2021.aspx
- Euroopan ihmisoikeussopimus 63/1999. https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sops-teksti/1999/19990063/19990063_2
- Forss, P. & Vatula-Pimiä, M-L. (2014). *Sosiaalinen turva ja hyvinvointi*. Edita.
- Hamarus, P. (2008). *Koulukiusaaminen. Huomaa, puutu, ehkäise*. Kirjapaja.
- Heikkilä, H. & Välimaa, S. (2020). *Yhdeksäsluokkalaisten näkemyksiä koulukuraattorin työstä*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020090720156>
- Helminen, J. (2017). *Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa*. Edita.
- Hiedanniemi, A-K., & Suomalainen, S. (2022). *Tukioppilastoiminnalla ehkäistään kiusaamista*. Mannerheimin lastensuojeluliitto. <https://www.mll.fi/blogi/tukioppilastoiminnalla-ehkaistaan-kiusaamista/>
- Hietanen-Peltola, M., Rautavara, M., Laitinen, K. & Autio, E. (2019) *Kohtaaminen keskiössä: Lapsi- ja nuorilähtöisyys opiskeluhuollon palveluissa*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P., & Sinivuori, E. (2009). *Tutki ja kirjoita* (15. uud. p. 22. painos.). Tammi.
- Holma, K. (2020). *Ennaltaehkäisevä koulukuraattorityö osana oppilas- ja opiskelijahuoltoa*. [julkaisematon YMK-opinnäytetyö]. Seinäjoen ammattikorkeakoulu.
- Hämeenaho, P & Sainio, M. (i.a.). *Lessons from remote school and work*. <https://journal.fi/ethnolfenn/article/view/111065/65803>
- Infonland. (2022). *Lapset avioerossa*. <https://www.infofinland.fi/fi/family/divorce/children-in-a-divorce>

- Kananen, J. (2014). *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta*. Suomen yliopistopaino Oy.
- Kananoja, A., Lähteinen, M., & Marjamäki, P. (2017). *Sosiaalityön käsikirja*. (4., uud. laitos.). Tietosanoma.
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi). (2021). *Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen eri koulutusasteilla*. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2021/04/KARVI_0821.pdf
- Karhu, E & Lähteenmäki, K. (2021). *Ennen oli selkeempää, nyt on kaikki sellasta puuroa. Nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä nuorten huolista ja haasteista*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021113022639>
- Kauhava. (i.a). *Koulukuraattoritoiminta*. https://www.kauhava.fi/palvelut/opetus_ja_koulutus/koulukuraattoritoiminta
- Kulmala, E. (2021). *Koulukuraattorin kohtaamisosaaminen yläkoulussa ja toisella asteella*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202102122273>
- Kurki, L., Nivala, E., & Sipilä-Lähdekorpi, P. (2006). *Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa*. Oy Finn Lectura Ab.
- Kuula-Luumi, A. (15.3.2018). *Turvaa tutkittavan anonymiteetti!* <https://vastuullinentiede.fi/fi/jatkokaytto/turvaa-tutkittavan-anonymiteetti>
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050272#Pdm45053758097856>
- Lastensuojelulaki 2007/417. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lastensuojelulaki>
- Latva-Mäenpää, S. (2017). *Sosionomit koulukuraattoreina – Sosionomien näkemyksiä koulukuraattorityöstä*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017060712744>
- Leskisenoja, E & Sandberg, E. (2019). *Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi*. PS-kustannus.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (2019). *Vanhemman kiinnostus tukee murrosikäisen itsetuntoa*. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/elamaa-nuoren-kanssa/vanhemman-ja-nuoren-vahva-suhde-helpottaa-murrosikaa/vanhemman-kiinnostus-tukee-murrosikaisen-itsetuntoa/>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (2023). *Tukioppilastoiminta koulussa*. <https://www.mll.fi/ammatillisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/tukioppilastoiminta/koulussa/>

- Murphy, J.J. (2015). *Solution-Focused Counseling in Schools*. (Third edition.). American Counseling Association.
- Nuorisolaki. 1285/2016. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285#Pidm45237815789792>
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L & Ruoppila, I. (2006). *Ihmissen psykologinen kehitys*. WSOY.
- Nurmi, J., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. (2014). *Ihmissen psykologinen kehitys*. 5. uud. p. PS- kustannus.
- Oksanen, J. (2014). *Motivointi työvälineenä*. PS-kustannus.
- Opetushallitus. (2020). *Koulukäymättömyys Suomessa*. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kouluakaymattomyys-suomessa>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (05/2021). *Sitouttava koulu yhteistyö*. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021050729193>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (27.5.2021). *Sitova henkilöstömitoitus koulukuraattoreille- ja psykologeille oppilas- ja opiskeluhuollossa- lakiluonnos lausuntokierrokselle*. <https://okm.fi/-/sitova-henkilostomitoitus-koulukuraattoreille-ja-psykologeille-oppilas-ja-opiskeluhuollossa-lakiluonnos-lausuntokierrokselle>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (i.a.-a). *Oppivelvollisuuden laajentaminen*. <https://okm.fi/oppivelvollisuuden-laajentaminen>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (i.a.-b). *Sitouttava koulu yhteistyö*. <https://okm.fi/sitouttava-koulu-yhteisotyo>
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>
- Parhiala, P. (2020). *The role of learning difficulties and brief treatment for student well-being*. [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. JYX. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8028-3>
- Perusopetuslaki 628/1998. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19980628>
- Poliisi. (24.9.2021). *Kiusaaminen somessa voi olla rikos*. <https://poliisi.fi/-/kiusaaminen-somessa-voi-olla-rikos>
- Päihdelinkki.fi. (i.a.) *Kasvaminen ja rajojen kokeileminen*. <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/vanhemmille/kun-kotona-puhutaan-paihteista/kasvaminen-ja-rajojen-kokeileminen>
- Päihteet. (2022). <https://www.nuortennetti.fi/mieli-ja-keho/paihteet/>

- Salmela-Aro, K. (2018). *Motivaatio ja oppiminen*. PS- kustannus.
- Sinkkonen, J. (2012). *Nuoruusikä. Miten lapsesta tulee nuori aikuinen?* WSOY.
- Suomen ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutuksen verkosto (SOAMK). (i.a.). *Sosiaalialan tutkinnot ja kompetenssit*. <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>
- Suomen kuntaliitto ry. (22.6.2021). *Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta*. https://api.hankeikuna.fi/asiakirjat/2752a805-b3c2-4c2f-af99-d9ee33b958ea/c215b171-3af1-4cc9-8602-9d577e0dea37/LAUSUNTO_20210901124109.PDF
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- Sote-uudistus. (7.10.2022). *Mikä on sote-uudistus?* <https://soteuudistus.fi/uudistus-lyhyesti->
- Sote-uudistus. (i.a-a). *Hyvinvointialueet ja niihin kuuluvat kunnat*. <https://soteuudistus.fi/hyvinvointialueiden-nimet-ja-niihin-kuuluvat-kunnat>
- Sote-uudistus. (i.a-b). *Lasten ja nuorten maakunnallinen hyvinvointisuunnitelma*. <https://www.hyvaep.fi/hyvinvointialue/hankkeet/tulevaisuuden-sote-keskus-hanke/ennaltaehkaiseva-toiminta/lasten-ja-nuorten-maakunnallinen-hyvinvointisuunnitelma/>
- Sote-uudistus. (i.a-c). *Maakunnallinen opiskeluhoito*. <https://www.hyvaep.fi/hyvinvointialue/hankkeet/tulevaisuuden-sote-keskus-hanke/lasten-nuorten-perheiden-palvelut/maakunnallinen-opiskeluhoito/>
- Sipilä-Lähdekorpi, P. (2004). *“Hirveesti tekijänsä näköistä”*. Koulukuraattorin työ peruskoulun yläluokilla [Väitöskirja]. Tampereen yliopisto.
- Suomen perustuslaki 1999/731. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perustuslaki#L2P6>
- Talentia-lehti. (2020). *Koulukäymättömät*. <https://www.talentia-lehti.fi/kouluakaymattomat/>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). 14.11.2012. *Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (23. 9. 2017). *Perusopetuksen opiskeluhoillon tilannekuva 2017- yhdenvertaisuus haasteena sekä yksilökohtaisessa että yhteisöllisessä työssä*. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135219/TuTi_Opiskeluhoillon%20tilannekuva_final.pdf?sequence=1

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (5.11.2020). *Nuorten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen- ESPAD-tutkimus*. <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/paihteet-ja-riippuvuudet/nuorten-paihteiden-kaytto-ja-rahapelaaminen-espada-tutkimus-2019>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (5.11.2021). *Opiskeluhooltoryhmä*. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoolto/yhteisollinen-opiskeluhoolto/opiskeluhooltoryhma>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (17.12.2021). *Nuorten hyvinvointi*. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-hyvinvointi>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (i.a.-a). *Kouluterveyskysely*. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (i.a.-b) *Päihteet ja riippuvuudet*. <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/paihteet-ja-riippuvuudet>
- Tilastokeskus. (i.a.). *Perhe*. <https://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html>
- Tilastokeskus. (2022). *Perheiden määrä väheni vuonna 2021*. <https://www.stat.fi/julkaisu/cku2jk59k8sbo0c58x6z45mhx>
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Yle. (19.10.2020). *Koulukuraattorit*. <https://yle.fi/uutiset/3-11569090>
- Valtioneuvosto. OKM003:00/2021. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta. <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=OKM003:00/2021>
- Vanhempainliitto. (21.10.2020). *Kiusaaminen ja fyysinen väkivalta koulussa*. <https://vanhempainliitto.fi/lausunnot/kiusaaminen-ja-fyysinen-vakivalta-kouluissa/>
- Vinberg, J. (2022). *Lapsen ääni 2022*. Pelastakaa lapset. https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2022/10/26102145/lapsenaani2022_raportti_web.pdf
- Yleissopimus lasten oikeuksista 60/1991. https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sops-teksti/1991/19910060/19910060_2

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko

Liite 2. Saatekirje

Liite 3. Suostumuslomake

Liite 1. Haastattelurunko

1. NUORTEN HYVINVOINTI

- Millaiseksi koet nuorten hyvinvoinnin tänä päivänä?
- Millaisia haasteita lapsilla ja nuorilla on?
- Mitkä asiat vaikuttavat nuorten hyvinvointiin?
- Onko taustalla tekijöitä, joilla on merkitystä nuorten hyvinvointiin?
- perhe, kiusaaminen, päihteet, koulu-uupumus, itsetunto...
- Miten nuorten haasteet ilmenevät nuoren käyttäytymisessä? Vai ilmeneekö?
- Millainen käytös herättää huolen?

2. NUORTEN TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

- Millaisena näet nuorten tulevaisuuden?
- Mitkä asiat vaikuttavat nuorten tulevaisuuteen?
- Millä tavoin voidaan tukea nuorten tulevaisuutta?
- Mihin asioihin tulisi kiinnittää huomioita, minkälaisia toimintoja nämä vaativat/ vaatisivat?

3. ENNALTAEHKÄISEVÄ SOSIAALITYÖ KOULUSSA

- Mitä on koulusosiaalityö?
- Miten koulusosiaalityö näyttäytyy nuorten arjessa?
- Mihin asioihin nuori tarvitsee tukea?
- Saako kaikki nuoret tarvitsevansa tuen, riittääkö aikuiset?
- Hakeeko nuori itse apua?
- Onko avun hakeminen vaikeaa (leimautuminen, häpeä)?
- Miten koulusosiaalityö edistää nuorten hyvinvointia?

4. MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

- Miten yhteistyö sujuu muiden nuorten kanssa työskentelevien kanssa?
- Miten moniammatillisuus näkyy työssä? Onko moniammatillista toimintaa paljon?
- Keitä moniammatilliseen verkostoon kuuluu?
- Kohtaatko kuinka paljon vanhempia?
- Millaista yhteistyö vanhempien kanssa on?

5. KOULUSOSIAALITYÖN TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

- Millaisena näette koulusosiaalityön tulevaisuudessa?
- Mikä merkitys koulusosiaalityöllä tulee olemaan tulevaisuudessa?
- Kaipaatko tulevaisuudessa jotain muutosta omaan työhön, jos niin millaista?
- Sosiaalityön tarve koulu yhteisössä?

6. YHTEENVETO

- Mitä haluaisit vielä sanoa?

Liite 2. Saatekirje

Hei!

Kiitos osallistumisestasi nuorten hyvinvoinnin haasteita ja tulevaisuudennäkymiä kartoittavaan tutkimukseen koulukuraattoreiden näkökulmasta. Tutkimus koostuu ryhmähaastattelusta, johon osallistuu viisi Kauhavan kaupungin koulukuraattoria. Ryhmähaastattelussa keskustellaan vapaamuotoisesti haastattelukysymysten pohjalta. Tämän viestin liitteistä löydät tutkimustiedotteen ja haastattelurungon.

Mikäli sinulla on kysyttävää tutkimukseen liittyen, ole yhteydessä sähköpostitse sanna.turja@seamk.fi, milla.valkonen@seamk.fi

Kiitos yhteistyöstä,

Ystävällisin terveisin Sanna Turja ja Milla Valkonen

Liite 3. Suostumuslomake

SUOSTUMUSLOMAKE- SUOSTUMUS OSALLISTUA TUTKIMUKSEEN

NUORTEN HYVINVOINNIN HAASTEET

Antamalla suostumuksen osallistua tähän tutkimukseen tutkittavana hyväksyn, että minulta kerätään tietoa tiedotteessa kuvattuun tutkimukseen.

Olen ymmärtänyt, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja voin milloin tahansa syytä kertomatta keskeyttää osallistumiseni tutkimukseen. Keskeyttämisestä ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia. Keskeyttämiseen asti minulta kerätyt tutkimusaineistot voidaan edelleen hyödyntää tutkimuksessa.

Vahvistus:

Tutkimukseen osallistuvan allekirjoitus, nimenselvennys ja päivämäärä

Yhteystiedot:

Sanna Turja ja Milla Valkonen

sanna.turja@seamk.fi , milla.valkonen@seamk.fi